

Kommune-Norge i tall 1996

Norges offisielle statistikk

I denne serien publiseres hovedsakelig primærstatistikk, statistikk fra statistiske regnskapssystemer og resultater fra spesielle tellinger og undersøkelser. Serien har først og fremst referanse- og dokumentasjonsformål. Presentasjonen skjer vesentlig i form av tabeller, figurer og nødvendig informasjon om datamaterialet, innsamlings- og bearbeidingsmetoder, samt begreper og definisjoner. I tillegg gis det en kort oversikt over hovedresultatene.

Serien omfatter også publikasjonene Statistisk årbok, Historisk statistikk og Regionalstatistikk, samt Standarder for norsk statistikk og Veiviser i norsk statistikk.

Official Statistics of Norway

This series consists mainly of primary statistics, statistics from statistical accounting systems and results of special censuses and surveys, for reference and documentation purposes. Presentation is basically in the form of tables, figures and necessary information about data, collection and processing methods, and concepts and definitions. In addition, a short overview of the main results is given.

The series also includes the publications Statistical Yearbook, Historical Statistics and Regional Statistics, as well as Standards for Norwegian Statistics and Guide to Norwegian Statistics.

© Statistisk sentralbyrå, september 1998

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-4569-9

ISSN 1500-8355

Emnegruppe

00.00.20 Regionale oversikter

Andre emneord

Kommunal og fylkeskommunal økonomi

Helsetjenester

Pleie og omsorg

Sosiale tjenester og sosialhjelp

Barnehager, førskoler

Grunnskolen

Videregående skoler

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Falch Hurtigtrykk

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r

Forord

I denne publikasjonen har Statistisk sentralbyrå samlet statistikk som kan gi relevante nøkkeltall for kommunenes og fylkeskommunenes økonomiske stilling, deres prioriteringer, dekningsgrader og kostnadsindikatorer. Den er en oppfølger av den tidligere NOS-publikasjonen "Struktur tall for kommunenes økonomi", og viser utgifter/inntekter og avledete regnskapsbegreper pr. innbygger. I tillegg er det tatt med tilgjengelig statistikk for de viktigste tjenesteområdene. Tjenestestatistikken er satt sammen med regnskaps- og befolkningsstatistikk til nøkkeltall. Statistikken bygger på årlige regnskapsoppgaver som SSB henter inn fra alle kommuner og fylkeskommuner og årlige oppgaver for tjenestestatistikken på følgende områder:

- Videregående opplæring, somatiske spesialisthelsetjenester og psykisk helsevern for fylkeskommunene, og
- Grunnskolen, barnehager, lege, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester, pleie og omsorgstjenester samt sosial- og barneverntjenester for kommunene.

Publikasjonen viser nøkkeltall for kommunene etter SSBs standard for gruppering av kommuner etter innbyggertall samt for alle fylkeskommunene. Detaljerte datasett for enkeltkommuner er lagt ut på internett sammen med publikasjonen og dessuten sendt alle kommuner og fylkeskommuner på diskett. Denne kan forøvrig også bestilles fra SSB.

Publikasjonen inneholder data for 1996 og tidsserier for perioden 1991-1996. Alle data som inngår i publikasjonen er enten enkeltvis eller som foreløpig statistikk publisert tidligere, se avsnitt 1.6.1 "Andre statistikker".

Arbeidet med publikasjonen er utført av en redaksjon som har bestått av; Paal Sand, koordinator, Torild Fløysvik, Terje Risberg og Harald Tønseth. Camilla Ragna Juvet har hatt ansvaret for redigering av publikasjonen, mens Knut Strøm har tilrettelagt disketten. Ansvarlig seksjonsleder er Anna Rømo, Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk.

Statistisk sentralbyrå,
Kongsvinger,

Svein Longva

Olav Ljones

Innhold

Figurregister	6
Tabellregister	7
1. Definisjoner og begreper	8
1.1. Bakgrunn og formål	8
1.2. Opplegg og gjennomføring	8
1.3. Begreper, kjennemerker og grupperinger.....	9
1.4. Feilkilder og usikkerhet	14
1.5. Bruk av tabellene.....	15
1.6. Mer informasjon.....	17
2. Hovedresultater for 1996 - Utviklingstrekk for perioden 1991-1996.....	18
2.1. Fylkeskommuner	18
2.1.1. Hovedtrekk ved regnskapet.....	19
2.1.2. Videregående opplæring.....	23
2.1.3. Somatiske spesialisttjenester.....	24
2.1.4. Psykisk helsevern.....	26
2.2. Kommuner	27
2.2.1. Hovedtrekk ved regnskapet.....	28
2.2.2. Grunnskolen	31
2.2.3. Barnehager	32
2.2.4. Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester	34
2.2.5. Pleie- og omsorgstjenester	35
2.2.6. Sosial- og barneverntjenesten.....	36
Vedlegg	
1. Kommuneklasse, areal og folketall pr. 1. januar 1996.....	39
2. Obligatorisk formåls- og artsgruppering av kommuneregnskapet for 1996	45
3. Bestillingseddell av diskett med detaljerte tabeller med grunnlagsdata for 1996.....	52
Utkomne publikasjoner	
De sist utgitte publikasjonene i serien Norges offisielle statistikk.....	53

Figurregister

Fylkeskommuner

1. Utviklingen i brutto og netto driftsresultat, overskudd før lån og brutto investeringsutgifter i prosent av driftsinntektene. Fylkeskommuner 1991-1996	19
2. Utvikling i bruk av lån, netto driftsresultat, tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom samt intern finansiering i prosent av brutto investeringsutgifter. Fylkeskommuner 1991-1996.....	20
3. Driftsutgifter til videregående opplæring pr. innbygger. 1991-1996.....	24
4. Lærlinger og elever under lov om videregående opplæring 16-18 år i prosent av registrerte åskull. 1991-1996	24
5. Antall elever pr. lærerårsverk i offentlige videregående skoler. 1991-1996	24
6. Elever i allmenne studieretninger i forhold til alle elever. 1991-1996.....	24
7. Driftsutgifter til somatiske spesialisttjenester (unntatt Oslo). Kr. pr. innbygger. Faste 1991-priser.....	25
8. Plasser i somatiske institusjoner pr. 1000 innbyggere	25
9. Utskrivninger fra somatiske sykehus pr. 1000 innbyggere.....	26
10. Gjennomsnittlig liggetid pr. sykehusopphold ved somatiske sykehus.....	26
11. Driftsutgifter til psykisk helsevern (unntatt Oslo). Kr. pr. innbygger. Faste 1991-priser	27
12. Utskrivninger fra psykiatriske institusjoner pr. 1000 innbyggere.....	27
13. Polikliniske konsultasjoner pr. 1000 innbyggere	27

Kommuner

14. Utvikling i brutto og netto driftsresultat, overskudd før lån og brutto investeringsutgifter i prosent av driftsinntektene. Kommuner 1991-1996.....	28
15. Utvikling i bruk av lån, netto driftsresultat, tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom samt intern finansiering i prosent av brutto investeringsutgifter. Kommuner 1991-1996	28
16. Kommunenes driftsutgifter til grunnskolen pr. innbygger. 1991-1996	32
17. Gjennomsnittlig skolestørrelse (antall elever). 1991-1996	32
18. Elever pr klasse. 1991-1996.....	32
19. Elever pr lærerårsverk i offentlige grunnskoler. 1991-1996.....	32
20. Driftsutgifter til barnehager pr. innbygger: 1991-1996.....	33
21. Barn i barnehage 1-6 år i prosent av alle barn. 1991-1996.....	33
22. Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere.....	34
23. Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere	34
24. Årsverk i skole- og helsestasjonstjenesten pr. 10 000 innbyggere.....	34
25. Årsverk av helsesøstre pr. 1000 innb. 0-4 år.....	34
26. Driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester pr. innbygger 67 år +. 1000 kr. Faste 1991-priser.....	35
27. Årsverk i pleie- og omsorgstjenestene pr. 1000 innbyggere 67 år +.....	35
28. Mottakere av hjemmetjenester 67 år + pr. 1000 innbyggere 67 år +.....	36
29. Plasser i institusjoner for eldre pr. 1000 innbyggere 67 år +	36
30. Driftsutgifter til sosial- og barnevernstjenesten. Kroner pr. innbygger. Faste 1991-priser	37
31. Sosialhjelpstilfeller pr. 1000 innbyggere 16 år +	37
32. Andel av sosialhjelpstilfellene med stønad 6 måneder eller mer.....	37
33. Barn med barnevernstiltak i løpet av året. Absolutte tall.....	37

Tabellregister

Fylkeskommuner

1. Innbyggertall pr. 1.1.1996 for fylkeskommuner og landet i alt. Prosentvis fordeling, utvalgte aldersgrupper.....	18
2. Korrigerte driftsutgifter 1996 for fylkeskommuner og Oslo. Prosentvis fordeling.....	19
3. Utgifter til drift, investering og finansiering. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	20
4. Arbeidskapital og langsiktig gjeld. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	21
5. Skatteinntekter, rammeoverføringer og andre driftsinntekter. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	22
6. Fordelingen av driftsutgifter etter hovedkapittel. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	22
7. Videregående opplæring. Struktur og nøkkeltall 1996.....	23
8. Somatiske spesialistjenester. Struktur- og nøkkeltall. 1996.....	25
9. Psykisk helsevern. Struktur- og nøkkeltall. 1995.....	26

Kommuner

10. Innbyggertall pr. 1.1.1996 etter kommunegrupper og landet i alt. Prosentvis fordeling, utvalgte aldersgrupper.....	27
11. Korrigerte driftsutgifter 1996 for kommunegrupper og landet i alt. Prosentvis fordeling.....	28
12. Utgifter til drift, investering og finansiering. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	29
13. Arbeidskapital og langsiktig gjeld. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	30
14. Skatteinntekter, rammeoverføringer og andre driftsinntekter. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	30
15. Fordelingen av driftsutgifter etter hovedkapittel. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger.....	31
16. Grunnskolen. Struktur og nøkkeltall. 1996.....	31
17. Barnehager. Struktur og nøkkeltall. 1996.....	33
18. Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester. Struktur- og nøkkeltall. 1996.....	35
19. Pleie- og omsorgstjenesten. Struktur- og nøkkeltall. 1996.....	36
20. Sosial- og barnevernstjenesten. Struktur- og nøkkeltall. 1996.....	38

1. Definisjoner og begreper

1.1 Bakgrunn og formål

Formålet med denne publikasjonen er å samle tilgjengelig statistikk som kan gi relevante nøkkeltall for kommunenes/fylkeskommunenes økonomiske stilling, deres prioriteringer, dekningsgrader og kostnadsindikatorer. Publikasjonen kommer istedet for NOS-publikasjonen "Struktur tall for kommunenes økonomi", som har kommet årlig siden tidlig på 70-tallet. Som Struktur tallspublikasjonen viser også denne publikasjonen utgifter/inntekter og avledete regnskapsbegreper pr. innbygger for kommunene/fylkeskommunene. Men i tillegg er det i denne publikasjonen tatt med tilgjengelig tjenestetatistikk for de viktigste tjenesteområdene. Innenfor fylkeskommunens ansvarsområde gjelder dette videregående opplæring, somatiske spesialisttjenester og psykisk helsevern. Innenfor kommunens ansvarsområde gjelder dette grunnskolen, barnehager, lege- og fysioterapi - og forebyggende tjenester, pleie- og omsorgstjenester samt sosial- og barnevernstjenester. Denne statistikken er satt sammen med regnskapsstatistikk og befolkningsstatistikk til nøkkeltall for kommunene/fylkeskommunene. Publikasjonen inneholder følgende grupper med nøkkeltall eller indikatorer som belyser strukturelle forhold mellom kommuner/fylkeskommuner samt utviklingen over den siste femårs-perioden:

- Finansielle nøkkeltall – viser kommunens/fylkeskommunens økonomiske stilling
- Prioriteringer – viser kommunens/fylkeskommunens relative kostnader til ulike formål
- Dekningsgrader – viser kommunens/fylkeskommunens tjenestetilbud i forhold til målgruppen for tjenestetilbudet
- Kostnadsindikatorer – viser kommunens/fylkeskommunens kostnader i forhold til tjenesteproduksjonen supplert med indikatorer som ytterligere belyser tjenesten - tjenesteindikatorer

Denne publikasjonen viser bare nøkkeltall i tråd med grupperingen gitt i SSBs standard for "Klassifisering av kommuner etter innbyggertall" samt for alle fylkeskommunene. Detaljerte datasett med grunnlagsdata er lagt ut på internett sammen med denne publikasjonen. Dessuten er tilsvarende datasett sendt alle kommuner/fylkeskommuner på diskett, som for øvrig kan bestilles fra SSB ved å bruke bestillingsseddelen bakerst i publikasjonen. Det detaljerte datasettet sammen med nøkkeltallene i denne publikasjonen, vil gjøre det mulig for kommuner å foreta sammenligninger med tilsvarende nøkkeltall for landsgjennomsnittet av kommunene, for grupperingen av kommuner etter innbyggertall, for andre enkeltkommuner eller grupperinger av disse. Publikasjonen inneholder data for 1996 som er det siste året med endelige tall, og tidsserier for perioden 1991-96. Dette betyr at dataene som inngår i denne

publikasjonen enten enkeltvis eller som foreløpig statistikk, er publisert tidligere. Vi ser for oss følgende publisering av statistikk om kommunene/ fylkeskommunene i de kommende år:

- Faktaark for kommunenes/fylkeskommunenes økonomi og tjenesteproduksjon, juni måned året etter rapporteringsåret. Foreløpige tall.
- »Hjulet» – Styrings- og informasjonssystemet for helse- og sosialtjenesten i kommunene, juni måned etter rapporteringsåret. Foreløpige tall. Endelige tall sendes kommunene høsten samme år.
- Detaljert tjenestetatistikk for kommuner/fylkeskommuner, fortløpende året etter rapporteringsåret. Foreløpige og endelige tall.
- Regnskapsstatistikk for kommuner/fylkeskommuner, sommer – høst året etter rapporteringsåret. Endelige tall.
- Detaljerte tabeller for regnskapsstatistikk og tjenestetatistikk publiseres fortløpende på internett, året etter rapporteringsåret. Endelige tall
- Kommune-Norge i tall, ett år etter rapporteringsåret. Endelige tall.

Det vises dessuten til SSBs publiseringsplan som bl.a. offentliggjøres jevnlig i "Ukens Statistikk". SSB arbeider med å forbedre både innhold og framstilling av statistikk om den offentlige sektor, spesielt er søkelyset rettet mot en bedre kobling av regnskapsstatistikk og statistikk over tjenesteproduksjonen. Dette er nødvendig både for å gi bedre innsikt i den kommunale ressursbruken og gi kommune og stat bedre styringsdata. Kommunal- og regionaldepartementets prosjekt KOMMUNE-STAT-RApportering hvor SSB er prosjektansvarlig for sentrale deler, vil ha betydelig innflytelse både på dataenes kvalitet og omfang samt på effektiviteten i datarapporteringen når prosjektet er satt i ordinær drift. I mellomtida er det viktig for SSB å utvikle statistikken fortløpende, og gradvis innarbeide forbedringer gjennom bedre datainnsamling, bedre utnyttelse av IT i innsamlings- og presentasjonssammenheng og gjennom bearbeiding og analyse av data. Publikasjonen Kommune-Norge i tall har hentet mange nyttige impulser fra KOSTRA, men en søker også å utnytte utviklingsarbeid som gjøres i forskningsinstitusjoner både i og utenfor SSB. Målet er at SSB om noen år vil ha en helhetlig publikasjon med nøkkeltall og sammenlignbar statistikk over den samlede virksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

1.2. Opplegg og gjennomføring

Denne publikasjonen bygger på statistikk som er publisert tidligere. Statistikken er her gitt en videre bearbeiding ved å stille sammen informasjon fra ulike statistikker til nøkkeltall og indikatorer som belyser struktur og utvikling i kommunene/fylkeskommunene. Nedfor gis det derfor bare en summarisk oversikt over omfang og datakilder for de ni statistikkene som inngår i publikasjonen.

1.2.1 Regnskapsstatistikk

Statistikken bygger på årlige regnskapsoppgaver som SSB innhenter fra alle kommuner/fylkeskommuner. Hjemmel for innhenting er kommuneloven og forskrifter for kommunale/fylkeskommunale budsjetter og regnskaper utgitt av KRD i 1990 med seinere revisjoner. Statistikken omfatter kommuneforvaltningen og kommunale bedrifter dersom det ikke føres særregnskap for disse. Oppgavene hentes inn på grunnlag av forskriftenes bestemmelser om obligatoriske formåls- og artsgrupperinger. Med få unntak leverer kommunene drifts-, kapital- og balanseregnskapene på maskinlesbar form.

1.2.2 Videregående opplæring

Statistikken bygger hovedsaklig på oppgaver over den enkelte elev og lærling. Størstedelen av oppgavene samles inn via fylkesskolesjefene og overføres til Statistisk sentralbyrå i maskinlesbar form. Bare elever som deltar i utdanning som normalt har en varighet på minst 300 undervisningstimer pr. år, er med i statistikken. Lærertallene hentes fra Sentralt tjenestemannsregister for skoleverket (STS). Lærertallene omfatter foruten alt undervisningspersonale, også rektorer og undervisningsinspektører. Både elev, lærling og lærertallene er talt opp 1. oktober i tellingsåret.

1.2.3 Somatiske spesialisttjenester

Data om beregnede årsverk, plasser, polikliniske konsultasjoner og institusjonsregnskap bygger på skjema SSB samler inn fra hver enkelt somatiske institusjon på vegne av Sosial- og helsedepartementet. Hjemmel for innsamlingen er sykehusloven og statistikkloven. Data om utskrivninger og liggetid bygger på individopplysninger fra alle somatiske sykehus. Disse ble 1991-96 sendt SSB på diskett. Noen få mindre sykehus har ikke levert individbaserte data.

1.2.4 Psykisk helsevern

Data om årsverk, plasser, utskrivninger, liggetid, polikliniske konsultasjoner og institusjonsregnskap bygger på skjema SSB samler inn fra hver enkelt psykiatriske institusjon på vegne av Sosial- og helsedepartementet. Hjemmel for innsamlingen er lov om psykisk helsevern og statistikkloven.

1.2.5 Grunnskolen

Statistikken bygger på summariske oppgaver om den enkelte skole. Alle skoler som 1. september i tellingsåret var definert som grunnskole etter Standard for næringsgruppering er med i statistikken. For denne publikasjonen er opplysninger fra private skoler holdt utenfor. Fra og med 1992 er grunnskolestatistikken hentet fra Grunnskolen informasjonssystem (GSI), som administreres og drives av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Lærertallene hentes fra Sentralt tjenestemannsregister for skoleverket (STS). Lærertallene omfatter foruten alt undervisningspersonale, også rektorer og undervisningsinspektører.

1.2.6 Barnehager

Statistikken over barnehager er utarbeidet på grunnlag av årsmeldinger fra den enkelte barnehage. Meldingene sendes via fylkesmannen til Barne- og familiedepartementet og Statistisk sentralbyrå, og er også grunnlag for utbetaling av statsstøtte. Statistikken omfatter alle godkjente barnehager, både private og offentlige. Det gis opplysninger om tallet på barn innmeldt pr. 15. desember, institusjoner, ansatte og årsverk.

1.2.7 Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester

Årsverksdata bygger på skjema samlet inn fra hver kommune med hjemmel i kommunehelseloven. SSB og helseforvaltningen står i fellesskap for innsamlingen.

1.2.8 Pleie- og omsorgstjenester

Data om årsverk og mottakere av tjenester bygger på skjema samlet inn fra hver kommune med hjemmel i kommunehelseloven og sosialloven. 60 kommuner/bydeler som inngår i prosjektet GERIX har diskettbasert innsamling. SSB og helseforvaltningen står i fellesskap for innsamlingen. Data om institusjonsplasser bygger på oppgaver fra hver institusjon til SSBs institusjonsregister.

1.2.9 Sosial- og barneverntjenester

Årsverksdata bygger på skjema SSB samler inn fra hver kommune med hjemmel i sosialloven, barnevernsloven og statistikkloven. Data om sosialklienter og sosialhjelp samler SSB inn fra hver kommune med hjemmel i sosialloven og statistikkloven. Åtti prosent av kommunene sender data på diskett/ linje, de øvrige sender på skjema. Data om barn med barnevernstiltak samler SSB inn fra hver kommune med hjemmel i barnevernsloven og statistikkloven. Trettifem prosent av kommunene sender data på diskett/linje, de øvrige sender på skjema.

1.3. Begreper, kjennemerker og grupperinger

Regnskapsstatistikken basert på de innsendte regnskapsoppgavene fra alle kommuner/fylkeskommuner, har en sentral plass ved presentasjonen av nøkkeltallene i denne publikasjonen. I dette avsnittet gis det derfor en nærmere omtale av de begreper og kjennemerker som er nyttet i regnskapsstatistikken, mens det for de øvrige statistikkene gis en mer summarisk gjennomgang av begreper og kjennemerker. For disse statistikkene vises det til andre publikasjoner for grundigere dokumentasjon.

1.3.1 Regnskapsstatistikken

Bevilgningsregnskapet

De fleste av de begreper og kjennemerker som brukes i denne publikasjonen er definert i samsvar med de kommunale regnskapsforskriftene. Disse forskriftene gir detaljerte opplysninger om hva som inngår i de enkelte utgifts- og inntektstall. Kommuneregnskapet er delt i drifts-, kapital- og balanseregnskap. Driftsregnskapet omfatter løpende inntekter og utgifter medregnet avdrag på lån mv. Kapitalregnskapet omfatter investeringsutgifter og finansiering av disse gjennom bruk av lån og andre kilder. Bevilgningsregnskapet omfatter drifts- og kapitalregnskapet, og først defineres de mest sentrale resultatbegreper i en "hovedoversikt" for dette regnskapet. Deretter defineres de mest sentrale begreper og kjennemerker i bevilgningsregnskapet. I omtalen nedenfor vises til hovedkapittel og postnummer i regnskapsforskriftene der hvor det er naturlig.

Brutto og netto driftsresultat

Brutto og netto driftsresultat er to sentrale resultatbegreper i driftsregnskapet. Brutto driftsresultat viser differansen mellom driftsutgifter og driftsinntekter, mens størrelsen på netto driftsresultat viser hvor mye som kan nyttes til finansiering av investeringer, avsettes eller nyttes til dekning av tidligere års underskudd. Sammenhengen mellom begrepene er:

$$\begin{aligned} & \text{Driftsinntekter} \\ - & \text{Driftsutgifter} \\ = & \text{Brutto driftsresultat} \\ - & \text{Netto renteutgifter} \\ - & \text{Netto avdrag} \\ = & \text{Netto driftsresultat} \end{aligned}$$

Det er et krav til budsjettet at netto driftsresultat generelt skal være større enn eller lik null. Viss regnskapet i spesielle tilfeller skulle bli under null, skal dette dekkes inn seinest i løpet av to år eller over flere år dersom en slik gradvis inndekning er vedtatt.

Overskudd før lån og avsetninger

Dette resultatbegrepet viser netto gjeldsøkning og er i prinsippet det samme som netto finansinvesteringer i nasjonalregnskapet. Sammenhengen med andre viktige begreper er:

$$\begin{aligned} & \text{Brutto driftsresultat} \\ - & \text{Netto renteutgifter} \\ - & \text{Brutto investeringsutgifter} \\ + & \text{Tilskudd, refusjoner, salg av fast eiendom} \\ = & \text{Overskudd før lån og avsetninger} \end{aligned}$$

Bruk av lån (netto) (H.k.0.1-0.9; post 91 og 92 minus post 51 og 52)

Dette begrepet omfatter differansen mellom bruk av lån og utlån, kjøp av aksjer og andeler. I tillegg kommer differansen mellom mottatte avdrag på tidligere utlånte midler og avdrag på opptatte lån. Bruk av dette

begrepet korrigerer for kommunenes videre utlån av husbanklån.

Intern finansiering (H.k.1.1-1.9; post 93-99 minus post 53-59 pluss h.k. 0.1-0.9; post 93-99 minus post 53-59)

Denne posten viser netto hvor store midler kommunen/fylkeskommunen disponerer av egne midler til finansieringer. Midlene kan komme fra tidligere års ikke disponerte regnskapmessige overskudd, bruk av fonds og fra likviditetsreserven. Negative tall betyr at kommunen/fylkeskommunen styrker sine fonds, dekker tidligere regnskapmessige underskudd eller øker likviditetsreserven.

Sammenhengen mellom brutto investeringsutgifter og finansiering av disse vises på følgende måte:

$$\begin{aligned} & \text{Netto driftsresultat} \\ + & \text{Tilskudd, refusjoner, salg av fast eiendom} \\ + & \text{Lån (netto)} \\ + & \text{Intern finansiering} \\ = & \text{Brutto investeringsutgifter} \end{aligned}$$

Driftsutgifter (H.k.1.1-1.7; post 01-39 minus post 69, 70 og 79 + kap.1.354 og 1.438; post 52 minus kap. 1.899; post 79).

Driftsutgifter omfatter lønninger, kjøp av utstyr som maskiner, transportmidler, inventar og annet varig utstyr (dersom disse ikke er av investeringsmessig karakter), vedlikehold av bygninger og anlegg og andre regulære driftsutgifter. Videre inngår overføringer til trygdeforvaltningen, staten, andre kommuner og fylkeskommuner og deres særbedrifter, overføringer til andre, overføringer til egne særbedrifter. Posten lønninger omfatter også utgifter til trygder og pensjoner, medregnet arbeidsgiveravgift til folketrygden. Lønninger mv. knyttet til vedlikehold av bygninger og anlegg og til nybygg og nyanlegg er ikke medregnet. Sosiale utlån og utlån av næringsfond regnes imidlertid med som driftsutgifter. For å få et riktigere inntrykk av driftsutgiftene er disse redusert med poster som «blåser opp» regnskapet. Dette gjelder fordelte utgifter, sykelønnsrefusjoner, interne overføringer og kalkulatoriske renter og avskrivninger (se kommentarene nedenfor under korrigererte driftsutgifter, sektornivå).

Korrigererte driftsutgifter, sektornivå:

- Herav; Videregående opplæring (kap.1.230-1.249; post 01-39 minus post 69, 70, 72 og 79)
- Somatiske spesialisttjenester (kap.1.330-1.339; post 01-39 minus post 69,70,72, 73, 79)
- Psykisk helsevern (kap. 1.345-1.349; post 01-39 minus post 69, 70, 72,73 og 79)
- Grunnskolen;
- Prioritering (kap. 1.210-1.229; post 01-39 minus post 69,70,73 og 79)
- Kostnader pr. enhet (kap. 1.-210-1.229; post 01-39 minus post 33, 69, 70 og 79)
- Barnehager (kap. 1.270-1.278; post 01-39 minus post 69, 70, 73 og 79)

- Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester (kap 1.310-1.349; post 01-39 minus post 69, 70, 73 og 79¹)
- Pleie- og omsorgstjenester (kap. 1.370-1.389; post 01-39 minus post 69, 70, 73 og 79)
- Sosial- og barneverntjenester (kap. 1.350-1.369; post 01-39 minus post 69, 70, 73 og 79 + kap. 1.354; post 52)

Korrigerte driftsutgifter, sektornivå er i forhold til driftsutgifter definert ovenfor, redusert med overføringer fra andre kommuner/fylkeskommuner. Dette vil gi et riktigere bilde av hvordan kommunen prioriterer denne sektorens tjenester til egne innbyggere i forhold til driftsutgiftene ialt. Dette begrepet vil også for de nevnte sektorene unntatt grunnskolen, gi et riktigere bilde av kostnadene pr. enhet i kommunens egen tjenesteproduksjon siden tjenestene som ytes den enkelte kommunes innbyggere registreres i bostedskommunen. For beregning av kostnader pr. enhet for grunnskolen er istedet overføringer til andre kommuner trukket fra siden elevene registreres i skolekommunen og ikke i bostedskommunen.

De kommuner som belaster ulike formål med kalkulatoriske avskrivninger og renter utgiftsfører beløpet ved å bruke post 39 på vedkommende formålkapittel. På kapittel 1.899 inntektsføres kalkulatoriske avskrivninger og renter samlet ved å bruke post 79, som er trukket fra ved beregning av driftsutgifter. Regnskapet gir derfor ikke grunnlag for å fordele avskrivninger mv. på sektorer. Korrigerte driftsutgifter, sektornivå vil som en følge av dette inneholde avskrivninger mv., og dette kan medføre feilkilder ved sammenligning mellom kommuner på sektornivå.

Lønnsutgifter, sektornivå (post 01-09 minus post 70)
Sektornivå er definert ovenfor ifølge kapittelinnholdet i korrigerte driftsutgifter, sektornivå. Se forøvrig omtalen under definisjonen av driftsutgifter.

Driftsinntekter (H.k. 1.1-1.7; post 60-79 minus post 69, 70 og 79 + kap.1.354 og 1.438; post 92 + h.k.1.8; post 60-79 minus post 01-39 minus kap. 1.899; post 79).
Driftsinntekter består av vanlige salgs- og leieinntekter, salg av utstyr, transportmidler og maskiner på hovedkapitlene 1.1.-1.8. Begrepet omfatter også rammetilskudd og andre overføringer fra staten, overføringer fra andre kommuner/fylkeskommuner og deres særbedrifter, egne særbedrifter og andre. I tillegg kommer motatte avdrag på sosiale utlån og lån av næringsfond. På samme måte som driftsutgiftene er redusert med poster som «blåser opp» regnskapet, er dette også gjort for å få et riktigere inntrykk av driftsinntektene. Dette gjelder fordelte utgifter, sykelønnsrefusjoner, interne overføringer og kalkulatoriske renter og avskrivninger

Salgs- og leieinntekter (H.k. 1.1-1.7; post 60-67)
En økende del av kommunenes/fylkeskommunenes driftsinntekter kommer fra salgs- og leieinntekter. Disse

består bl.a. av egenbetaling for opphold i kommunale institusjoner som barnehager, syke- og aldershjem mv., vann, kloakk og renovasjons- og feieavgifter mv. For fylkeskommunene er en stor del av salgs- og leieinntektene inntekter ved poliklinisk virksomhet.

Skatt på inntekt og formue (kap. 1.800)

Fylkeskommunene har bare inntektsskatter. Kommunene har skatt på både inntekt og formue, og inntektsskatten er den langt viktigste.

Eiendomsskatt (kap. 1.810)

Det er bare kommunene som har eiendomsskatt, og for de fleste har denne skatteformen relativt liten betydning for de samlede inntektene.

Statlige rammeoverføringer (kap. 1.840)

Dette omfatter de generelle overføringer kommuner/fylkeskommuner mottar fra staten etter innføringen av inntektssystemet i 1986.

Andre overføringer fra statsforvaltningen til driftsformål (H.k 1.1-1.8.; post 71 minus kap.1.840; post 71)

Disse overføringene omfatter bl.a. øremerkede tilskudd, herunder tilskudd til barnehager, og spesielle tilskudd vedrørende flykninger og asylsøkere.

Andre driftsinntekter (H.k. 1.1-1.8; post 68, 72, 73, 74, 78 minus kap 1.800; post 74)

Disse inntektene omfatter overføringer fra fylkeskommuner, kommuner og deres særbedrifter, felleskommunale bedrifter, private og egne særbedrifter. I tillegg kommer salg av utstyr som ikke er kapitalvare og motatte avdrag på sosiale utlån og lån av næringsfond. Konesjonskraftinntekter er også inkludert i denne samlebetegnelsen.

Netto renteutgifter (kap. 1.900; post 01-39 minus post 60-79)

Renteutgifter på lån som er tatt opp direkte av kommunale bedrifter med særregnskap, føres ifølge regnskapsforskriftene i vedkommende bedrifts regnskap og kommer dermed ikke med her. Lånekostnader og kurs- og tap er med i tallene for renteutgifter, mens interne renteoverføringer innen den enkelte kommune ikke er tatt med i tallene.

Netto avdrag (kap. 1.910; post 51 og 55 minus post 95 minus kap. 1.920; post 92)

Avdrag betalt av bedrifter med særregnskap blir ført i bedriftens regnskap og kommer ikke med her. Differansen mellom avsetning til bundne fonds og bruk av bundne fonds er også ført på denne posten, jfr kommunelovens pålegg om å avsette differansen mellom faktisk låneavdrag og et beregnet avdrag tilsvarende serielånsavdrag på et bundet driftsfond.

¹ For Oslo kommune inngår bare kapittel 1.310-1.329.

Brutto investeringsutgifter (H.k. 0.1.-0.7; post 01-48)

Brutto investeringsutgifter omfatter alle utgifter til investering i fast eiendom. Dette inkluderer kjøp av tomt, grunn og eksisterende bygg og anlegg, nybygg og nyanlegg samt lønn til egne arbeidere som utfører bygge- og anleggsarbeider. I tillegg inngår inventar og utstyr, andre driftskostnader, overføringer osv. av investeringsmessig karakter.

Tilskudd, refusjoner, salg av fast eiendom (H.k. 0.1-0.9; post 60-89 minus h.k.0.9; post 01-39)

Disse inntektene er et netto samlebegrep beregnet fra kapitalregnskapet og omfatter tilskudd og refusjoner vedrørende investeringer samt salg av fast eiendom mv. fratrukket diverse utgifter knyttet til transaksjonene.

Balanseregnskapet

Balansen viser beholdningen av eiendeler (omløpsmidler og anleggsmidler), gjeld (kortsiktig og langsiktig) og egenkapital pr. 31.12.

Arbeidskapital (H.k. 2.1 minus h.k.2.3)

Arbeidskapital er differansen mellom omløpsmidler (kassebeholdning, innskudd i bank og postgirokonti, sertifikater, ihendeobligasjoner, materialbeholdninger og kortsiktige fordringer) og kortsiktig gjeld. Ubrukte lånemidler er ikke trukket fra omløpsmidlene. Stor arbeidskapital betyr store likvide beholdninger, mens liten (eller negativ) arbeidskapital betyr liten (eller ingen) beholdning av likvide midler.

Langsiktig gjeld (H.k. 2.4)

Denne posten omfatter lånegjeld tatt opp som obligasjonslån, sertifikatlån og andre lån.

1.3.2 Videregående opplæring *(Del av h.k. 1.2)*

- Elever under lov om videregående opplæring: Alle tall over elever inkluderer kun elever under lov om videregående opplæring. Elever i annen videregående utdanning (f. eks. bibelskole, folkehøgskole) er ikke tatt med i publikasjonen.
- Lærlinger: Tallet på lærlinger inkluderer alle lærlinger med løpende godkjente lærlingekontrakter pr 1.10 i tellingsåret, uavhengig av om lærlingen utløser lærlingtilskudd eller ikke.
- Offentlige videregående skoler: Som offentlige videregående skoler regnes skoler som utfra Standard for næringsgruppering er definert som videregående skole, underviser elever under lov om videregående opplæring, og som eies og drives av det offentlige.
- Studieretning: Elevene klassifiseres i to grupper av studieretninger. Allmennfaglige studieretninger inkluderer allmenne, økonomiske og administrative fag, idrettsfag, musikk, dans og drama. De resterende fagene klassifiseres som yrkesfaglige studieretninger.
- Alder: Elevenes alder oppgis i fylte år 31. desember i tellingsåret.

- Årsverk: Den enkelte lærers årsverksinnsats er beregnet utfra prosentverdien den enkelte lærers lesetid utgjør av årsrammen. 100 prosent lesetid er satt lik et årsverk.
- Driftsutgifter pr. elev og lærling: Tellingstidspunktet vil inkludere alle godkjente, løpende lærlingekontrakter, men alle disse vil ikke nødvendigvis ha utløst lærlingtilskudd. Dermed ligger det en usikkerhet i beregningen av dette nøkkeltallet siden kostnadene knyttet til antall lærlinger i nevneren, ikke nødvendigvis vil komme med i telleren for årets driftsutgifter.

1.3.3 Somatiske spesialisttjenester

(Del av h.k. 1.3)

- Driftsutgifter pr. innbygger: Basert på kommuneregnskapstall. Korrigert for betaling fra andre fylkeskommuner og kommuner. Det er ikke korrigert for universitetsfunksjonene ved regionssykehusene.
- Somatiske sykehus: Omfatter alminnelige somatiske sykehus og spesialsykehus
- Årsverk: Beregnede årsverk etter institusjonens tilknytningsfylke.
- Utskrivninger: Utskrivninger av heldøgns pasienter fra somatiske sykehus (avsluttede sykehusopphold).
- Liggetid: Gjelder de utskrevne pasientene og er regnet som utskrivningsdag minus innskrivningsdag.
- Polikliniske konsultasjoner: Konsultasjoner utført i eller av sykehus etter institusjonens tilknytningsfylke.
- Plasser: Faktisk sengekapasitet pr. 31/12.
- Driftsutgifter pr. utskrivning og pr. liggedag: Basert på institusjonens tilknytningsfylke. På regnskapssiden er institusjonsregnskapene brukt. En feilkilde her vil være at driftsutgiftene også delvis omfatter utgifter til dagpasienter og polikliniske konsultasjoner.
- Polikliniske konsultasjoner pr. årsverk: Pr. årsverk totalt i somatiske tjenester.

1.3.4 Psykisk helsevern *(Del av h.k. 1.3)*

- Driftsutgifter pr. innbygger: Basert på kommuneregnskapstall. Korrigert for betaling fra andre fylkeskommuner og kommuner.
- Årsverk: Sum årsverk i institusjoner og klinikker m.v.
- Utskrivninger: Utskrivninger av heldøgns pasienter etter institusjonens tilknytningsfylke.
- Liggetid: Sum liggedager delt på utskrivninger i løpet av året.
- Polikliniske konsultasjoner: Omfatter også konsultasjoner ved frittstående poliklinikker. Etter institusjonens/ klinikkens tilknytningsfylke.
- Plasser: Heldøgns behandlingsplasser i drift ved utgangen av året.

- Driftsutgifter pr. oppholdsdøgn: Basert på institusjonens tilknytningsfylke. På regnskapssiden er institusjonsregnskapene brukt. En feilkilde her vil være at driftsutgiftene også omfatter utgifter til dagpasienter og polikliniske konsultasjoner.
- Polikliniske konsultasjoner pr. årsverk: Pr. årsverk totalt i institusjoner og klinikker m.v.

1.3.5 Grunnskolen *(Del av h.k. 1.2)*

- Elever: Tallene inkluderer bare elever i kommunale grunnskoler. Elevene blir registrert på den skolen de får undervisning. Noen elever blir derfor registrert som elever i en annen kommune enn i sin bostedskommune.
- Driftsutgifter pr. innbygger/pr. elev: Ved beregning av driftsutgifter til grunnskolen pr. innbygger/pr. elev korrigeres regnskapene for overføringer fra andre kommuner ved beregning av nøkkeltall for prioritering, og for overføringer til andre kommuner ved beregning av kostnader pr. enhet.
- Skoler: Det er bare kommunale skoler som er inkludert i denne publikasjonen.
- Klassetrinn: Klassetrinn er definert som det antall år elevene er i grunnskolen under forutsetning av at de følger normal progresjon. Barneskoletrinnet omfatter 1.-6. klassetrinn, mens ungdomsskoletrinnet omfatter 7.-9. klassetrinn.
- Årsverk: Den enkelte lærers årsverksinnsats er beregnet utfra prosentverdien den enkelte lærers lesetid utgjør av årsrammen. 100 prosent lesetid er satt lik et årsverk.

1.3.6 Barnehager *(Del av h.k. 1.2)*

- Barnehage: Barnehage er i lov om barnehager av 6. juni 1975 definert som en godkjent pedagogisk tilrettelagt virksomhet på dagtid for barn under opplæringspliktig alder. Barne- og familiedepartementet fastsetter forskrifter og retningslinjer for barnehagene.
- Driftsutgifter pr. innbygger: Barna registeres i den kommunen barnehagen er plassert, og dette sammenfaller ikke nødvendigvis med bostedskommunen. Ved beregning av driftsutgifter pr. innbygger er regnskapene derfor korrigeret for overføringer fra andre kommuner.
- Offentlig barnehageplass: Tallet på offentlige barnehageplasser er summen av plasser i barnehager som eies og drives av det offentlige.
- Heldagsplass: Barn med heldagsplass har oppholdstid på minst 31 timer pr. uke. Oppholdstid refererer seg til den avtalte oppholdstiden pr. uke, og ikke til faktisk oppholdstid.
- Alder: Barnas alder oppgis i fylte år 31. desember i tellingsåret.
- Årsverk: Et årsverk tilsvarer arbeid utført av en fulltidsansatt (37,5 timer pr. uke) i ett år.

1.3.7 Lege,- fysioterapi- og forebyggende helsetjenester *(Del av h.k. 1.3)*

- Årsverk av leger og fysioterapeuter: Av hensyn til sammenlignbarhet over tid er årsverk i sykehjem ikke inkludert i figurene, kun i tabellen for 1996.
- Årsverk i skole- og helsestasjonstjenesten: Inklusive leger og fysioterapeuter i figur 24, ikke i tabell 18.
- Årsverk av helsesøster: Omfatter kun årsverk av helsesøster i skole- og helsestasjonstjenesten i tabell 18, motsatt figur 25.
- Årsverk av jordmor: Omfatter kun årsverk av jordmor i skole- og helsestasjonstjenesten.

1.3.8 Pleie- og omsorgstjenester

(Del av h.k. 1.3)

- Årsverk: Årsverkene er korrigeret for om kommuner disponerer institusjonsplasser i andre kommuner.
- Pleiepersonell: Omfatter sykepleiere og hjelpepleiere.
- Mottakere av hjemmetjenester: Mottakere av hjemmesykepleie og/ eller praktisk bistand. Mottakere som var registrert som en aktiv bruker ved utgangen av året.
- Plasser i institusjoner for eldre: Plasser i sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns pleie og omsorg.
- Lønnsutgifter pr. mottaker: Som mottakere er her regnet summen av plasser i boformer med heldøgns pleie og omsorg og mottakere av hjemmetjenester.

1.3.9 Sosial- og barneverntjenesten

(Del av h.k. 1.3)

- Sosialhjelpstilfeller: En person som ett år har mottatt sosialhjelp i flere ulike kommuner, utgjør flere sosialhjelpstilfeller og telles med i hver kommune han/ hun har mottatt hjelp.
- Langtidsmottak av sosialhjelp: Et sosialhjelpstilfelle som har vært registrert i 6 ulike måneder eller mer i løpet av et kalenderår.
- Brutto sosialhjelp: Omfatter bidrag og lån som er utbetalt i løpet av året. Refusjoner fra staten eller tilbakebetaling av lån vil ikke bli registrert.
- Barn med barnevernstiltak: Barn som har mottatt hjelpetiltak eller omsorgstiltak i løpet av året. Registreringen skjer etter kommunen der barnevernsvedtaket fant sted. I statistikken er barn 18 år og over også inkludert.

1.3.10 Kommunegrupperingen

I denne publikasjonen er det valgt å gruppere kommunene i åtte grupper etter SSBs standard for "Klassifisering av kommunene etter innbyggertall". På grunnlag av de detaljerte grunndataene som er lagt ut på internett eller som er sendt alle kommuner/ fylkeskommuner på diskett, kan brukerne selv lage kommunegrupperinger til eget bruk.

Klasse 1	Under	2 000	innbyggere
Klasse 2	2 000 -	4 999	innbyggere
Klasse 3	5 000 -	9 999	innbyggere
Klasse 4	10 000 -	19 999	innbyggere
Klasse 5a	20 000 -	29 999	innbyggere
Klasse 5b	30 000 -	49 999	innbyggere
Klasse 6a	50 000 -	299 999	innbyggere
Klasse 6b	300 000 -	eller flere	innbyggere, dvs. Oslo kommune

Inndelingen i kommunegrupper er i denne publikasjonen basert på innbyggertallet pr 1.1.1996. Det betyr for eksempel at kommunene henføres til den gruppen som befolkningstallet den 1.1.1996 tilsier for hele tidsperioden 1991-1996.

1.3.11 Gjennomsnittstall for alle fylkeskommuner.

Alle kommuner og grupper av kommuner, er beregnet som et veid gjennomsnitt av gjennomsnittstallet i kroner pr. innbygger for hver kommune, med folketallet som vekt.

Tall som gjelder pr. innbygger, er basert på folketallet pr. 1. januar for hvert kalenderår. Tall som gjelder i nøkkeltall som pr. elev, pr. liggedag mv., er basert på antallet slik det framkommer ifølge tellingsdatoen i de respektive tjenestetatistikker.

Gjennomsnittstall for alle kommuner i landet publiseres både med og uten Oslo kommune. Oslo kommune har funksjoner som ordinært tillegges kommunene, men er også tillagt funksjoner som ellers innehas av fylkeskommunene. Presentasjon av nøkkeltall for videregående opplæring, somatiske spesialisttjenester og psykisk helsevern i avsnittet om fylkeskommunene, inneholder derfor også tall for Oslo kommune.

1.4. Feilkilder og usikkerhet

1.4.1 Regnskapsstatistikken

Kommunene/fylkeskommunene fører i prinsippet sine regnskaper i samsvar med regnskapsforskriftene, men enkelte har en regnskapsordning som avviker fra disse. Kommunene/fylkeskommunene er pålagt å konvertere tallene til den obligatoriske kontoplanen før tallene sendes til SSB. Graden av nøyaktighet ved konverteringen varierer, og SSB kontrollerer og retter opp regnskapsoppgavene for mange avvik. Omfanget av dette opprettingsarbeidet veies opp mot ønsket om best mulig aktualitet.

Revisjonen foretas av den enkelte regnskapsoppgave og kontrollene foregår i hovedsak maskinelt. Det kontrolleres for at utgifter og inntekter i den enkelte regnskapsoppgave er like store og at kommunene / fylkeskommunene har tall på sentrale kapitler som grunnskole, barnehage, somatiske spesialisttjenester og skatt på

inntekt og formue. I tillegg sjekkes disse tallene mot regnskapsoppgavene fra foregående år. Kommunens trykte regnskap brukes som hjelpemiddel i arbeidet med å rette opp feil eller avvik i tallmaterialet.

Siden avvik fra forskriftene bare i mindre grad gjelder bruk av feil hovedkapittel, betyr revisjonen gjennomgående lite for kvaliteten på tallene i publikasjonen som refererer seg til hovedkapitler. Feilkildene vil imidlertid være flere og av mer alvorlig karakter der hvor hovedkapitler er splittet i underkapitler. Eksempler på dette er oppsplittingen av undervisningskapitlet på grunnskolen og barnehager, og oppsplittingen av kapitlet for helsevern, sosiale tjenester og pleie og omsorg på lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester samt sosial- og barneverntjenester.

1.4.2 Statistikkene for barnehager, grunnskoler og videregående opplæring

Tjenestetatistikken for barnehager, grunnskoler og videregående opplæring skal omfatte alle institusjoner, og utvalgsfeil skal derfor ikke forekomme. Under inn-samling av oppgaver kan det likevel oppstå feil f.eks. ved at SSB ikke har kjennskap til alle aktuelle oppgavegivere eller at ikke alle sender inn svar på oppgavene. Oppgaveplikten for barnehagene er i denne sammenheng i en særstilling siden den fyller flere funksjoner. I tillegg til å være årsmelding og rapportering til staten, er årsmeldingen også beregningsgrunnlag for statsstøtte. I denne forbindelsen vil det være en betydelig egeninteresse for den enkelte barnehage i å oppgi korrekte tall. Feil kan også oppstå ved at oppgavegiverne gir mangelfulle opplysninger, eller under bearbeidingen av oppgavene i Statistisk sentralbyrå. Størsteparten av slike feil blir funnet og rettet ved hjelp av maskinelle og manuelle kontroller.

1.4.3 Statistikkene for helse- og sosialsektoren.

I den kommunebaserte personellstatistikken er datakvaliteten høyest på kjerneområdene som lege- og fysioterapitjenester. Kommunenes oppgaver om samlede årsverk blir ofte mer usikre. Til dels fører ulik organisering av tjenestene til forskjeller i hva som innrapporteres. Det samme gjelder interkommunale ordninger. For lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester oppgis derfor kun årsverk av de mest sentrale personellgruppene. Likeledes er kvaliteten på individdata i sosial- og barnevernstjenesten høy for de mest sentrale opplysningene om klientene.

I pleie- og omsorgsstatistikken er det for enkelte kommuner store variasjoner fra år til år i antall mottakere av hjemmetjenester. Delvis må dette tilskrives mangelfull utfylling av skjema. Enkelte kommuner praktiserer desentralisert utfylling og innsending av skjema, noe som kan medføre at man ikke får fulltelt virksomheten i kommunen. Det kan også være en viss underrapportering av private pleie- og omsorgsinstitusjoner og insti-

tusjoner disponert av andre kommuner enn beliggenhetskommunen. For de fylkeskommunale tjenestene er kvaliteten gjennomgående høy på de data som her presenteres. Størst usikkerhet er knyttet til den summariske registreringen av polikliniske konsultasjoner.

1.5. Bruk av tabellene

Flere forhold ved tabellene i denne publikasjonen gjør at tallmaterialet må brukes med en viss varsomhet. Dette gjelder svakheter ved de enkelte statistikkene, data- og metodemessige svakheter ved sammenkobling av regnskaps- og tjenestestatistikk og svakheter og mangler ved de valgte nøkkeltallene.

1.5.1 Spesielle forhold ved de enkelte statistikkene

I denne publikasjonen er kommunenes/fylkeskommunenes driftsutgifter og driftsinntekter korrigert for flere poster som blåser opp regnskapet. Dette gjelder fordelte utgifter, sykelønnsrefusjoner, interne overføringer og kalkulatoriske renter og avskrivninger. Regnskapstallene vil etter disse korrigeringsene gi et mer korrekt bilde både av de reelle utgifter og inntekter, men også av fordelingen på de ulike formålene. Tallene vil dermed bli mer sammenlignbare mellom kommuner/fylkeskommuner og over tid.

Vi har imidlertid ikke hatt noen muligheter til å korrigere tallene for ulikheter mellom kommunene/ fylkeskommunene som skyldes ulik organisering av virksomheten. Ulikheter spesielt på utgiftssiden, men også i noen grad på inntektssiden, kan ha sammenheng med at noen kommuner/fylkeskommuner utfører oppgaver for andre kommuner, fylkeskommuner eller staten. Det kan videre være ulike kombinasjoner av privat og offentlig drift. Noen kommuner/fylkeskommuner kan selv drive en virksomhet som i andre kommuner/fylkeskommuner er privat drevet, med eller uten kommunal/fylkeskommunal støtte. Virksomheter kan også være skilt ut som særbedrifter med eget regnskap (og kommer da ikke med i kommune-/fylkeskommuneregnskapet) eller som aksjeselskap. Det er heller ikke uvanlig at flere kommuner går sammen om å drive virksomheten som en interkommunal bedrift. I de fleste tilfeller er de interkommunale bedriftene holdt utenfor kommuneregnskapene. Forholdet mellom kommunenes/fylkeskommunenes regnskaper og virksomheter som er organisert på andre måter, framkommer i kommune-/fylkeskommuneregnskapet vanligvis bare som en overføring av midler til drift eller investeringer, til dekning av et eventuelt underskudd ved driften eller ved aksjeutbytte.

På grunnlag av driftsutgifter/driftsinntekter har en heller ikke grunnlag for å trekke noen konklusjoner om »rike» eller »fattige» kommuner/fylkeskommuner. Utgiftsnivået alene sier ikke noe om hvorvidt en kommune/fylkeskommune er »fattig» eller »rik», men må suppleres med data som sier noe om hvilke behov de ulike

kommunene/ fylkeskommunene har, og i hvilken grad behovene kan dekkes innenfor de budsjetttrammer som finnes.

Siden 1991 har alle kommuner hatt muligheten til å etablere frivillige tilbud for 6-åringer i skolen. Tilbudet har imidlertid ikke vært en del av den 9-årige opplæringsplikten. Delvis som en følge av dette har regnskapsføringen av utgiftene til dette tilbudet ikke vært ensartet i de ulike kommunene. Enkelte kommuner har ført utgiftene sammen med utgifter til barnehager (kap 1.270-1.278), mens andre kommuner har ført utgiftene sammen med utgiftene til grunnskoler (kap 1.210-1.229). Det har ikke vært mulig å korrigere for denne forskjellige praksisen i utgiftsføring. Utgiftene til 6-åringene i skolen vil derfor for noen kommuner øke utgiftene til barnehager, mens utgiftene til grunnskoler vil øke i andre kommuner. Fra og med skoleåret 1996/1997 vil regnskapsføringen bli ensartet siden alle 6-åringene inkluderes i grunnskolestatistikken som en følge av Reform-97. Alle utgifter vil dermed bli ført under grunnskolekapitlet i kommuneregnskapet.

Ved sammenkobling av regnskaps- og tjenestestatistikk for grunnskoler og videregående skoler, vil det oppstå avvik på grunn av at regnskapsåret følger kalenderåret, mens skoleåret går fra 1. august til 31. juli. Dette medfører at utgiftene i regnskapsåret ikke trenger å samsvare med de reelle utgiftene til elevene registrert i utdanningsstatistikken, henholdsvis den 1. september og den 1. oktober i skoleåret.

Også innenfor helse- og sosialsektoren kan ulik organisering føre til ulik utgiftsføring av tjenestene. For fylkeshelsetjenesten er det ellers et visst avvik mellom regnskapstall fra kommuneregnskapet og fra de enkelte helseinstitusjoner. I denne publikasjonen er begge disse regnskapskildene benyttet. For økonomisk sosialhjelp er det et mindre avvik mellom kommuneregnskapets tall og tallene fra klientskjemaene. I denne publikasjonen er klientskjemaene brukt som kilde. Enkelte kommuner har forøvrig varierende praksis mht utgiftsføring av tiltak til psykisk utviklingshemmede og andre aktiviteter av lignende karakter.

1.5.2 Data- og metodemessige svakheter ved sammenkobling av regnskaps- og tjenestestatistikk

En bedre sammenkobling av regnskaps- og tjenestedata byr på mange utfordringer og det er nødvendig å ta en rekke forbehold ved bruk av slike forholdstall. Spesielt er dette nødvendig ved bruk av kostnadsindikatorer som viser driftskostnadene ved en kommunal / fylkeskommunal virksomhet pr. tjenesteenhet som virksomheten resulterer i. I denne publikasjonen er det i hovedsak benyttet forholdstall av typen driftskostnader pr. tjenesteenhet, årsverk benyttet i produksjonen pr. tjenesteenhet eller driftsutgifter pr. årsverk. Regnskapstallene bygger på innsendte regnskapsoppgaver fra

kommuner/fylkeskommuner for hele året, mens tjenestestatistikken i stor grad er basert på innsending av data basert på et bestemt tellingstidspunkt. Dette medfører at det kan være dårlig samsvar mellom det regnskapstallet dekker, og den tjenesteproduksjonen som regnskapstallet settes i forhold til. I tillegg til det faktum at teller og nevner i slike forholdstall refererer seg til ulike tidspunkter, vil ulike definisjoner i de forskjellige statistikkene sammen med ulik tolkning og standardisering ved datainnsamling og databearbeiding, ytterligere kunne forverre samsvaret mellom teller og nevner. Spesielt når en går ned på underkapitler i kommune-/fylkeskommuneregnskapene øker usikkerheten ved samsvar mellom regnskapsføringen og virksomheten som tjenestestatistikken beskriver.

Ved utgangspunkt i tjenestestatistikken er det heller ikke enkelt å finne fram til bestemte kjennetegn som viser hva som produseres i de ulike virksomheter eller som dekker hele/størstedelen av virksomheten. Det vil her være nødvendig å benytte indikatorer for produktionsvirksomheten som antall elever i skoler, barn i barnehager, antall mottakere av tjenester i omsorgsvirksomheter og antall utskrivninger, liggedager mv. for pasienter i sykehusene. Det er dessuten viktig å være oppmerksom på at driftskostnadene i regnskapsstatistikken ikke inneholder kostnadene ved bruk av realkapital som bygninger og anlegg, utstyr, maskiner mv.

På grunn av de problemene som er nevnt ovenfor, er ikke kostnadsindikatorer utarbeidet for alle statistikk-områdene. Både for å bøte på denne mangelen og for å supplere kostnadsindikatorerne med flere nøkkeltall som kan bidra til å forklare utgiftsnivået og beskrive strukturelle trekk ved virksomhetene, er det utarbeidet tjenesteindikatorer eller sidestilte indikatorer til kostnadsindikatorerne. Tjenesteindikatorerne vil gjennomgående være utarbeidet på grunnlag av tjenestestatistikken.

1.5.3 Svakheter og mangler ved de valgte nøkkeltallene

Finansielle nøkkeltall viser kommunenes/ fylkeskommunenes økonomiske stilling og utarbeides på grunnlag av regnskapsstatistikken. Sett over en viss tidsperiode og for kommunegrupper vil de valgte indikatorerne gi et dekkende bilde for kommuner/fylkeskommuner. For sammenlikning mellom enkeltkommuner / fylkeskommuner vil særlige forhold ved regnskapet i enkelte år kunne gi betydelige tolkningsproblemer. Dette vil også kunne slå ut for kommunegrupper med få kommuner.

Prioriteringer viser kommunenes/fylkeskommunenes relative kostnader til ulike formål målt ved driftsutgifter pr. innbygger. Grunnlaget for disse nøkkeltallene ligger også i regnskapsstatistikken. De samme svakheter som svekker regnskapsstatistikken når den brukes til å foreta sammenlikninger mellom kommunegrupper og fylkeskommuner, vil selvsagt også prege disse nøkkeltallene.

Der hvor målgruppen for tjenesten er rimelig veldefinert, kan indikatoren suppleres med driftskostnader pr. innbygger i målgruppene. Dette vil for eksempel lett kunne gjøres for grunnskolen, videregående skole og barnehager, mens en for pleie- og sykehustjenester må benytte ytterligere informasjon om sykkelighet i befolkningen for å supplere de enkle prioriteringsmålene pr. innbygger.

Dekningsgrader viser kommunenes/fylkeskommunenes tjenestetilbud i forhold til målgruppen for tjenestetilbudet. For flere virksomheter som f.eks barnehager, grunnskolen og videregående skole vil målgruppen kunne bli tilfredsstillende definert gjennom antall innbyggere i bestemte aldersgrupper. Dekningsgraden vil da vise hvor mange i denne aldersgruppen som får tilbud av tjenesten. For virksomheter innenfor sosial omsorg og helsetjenester vil likeledes antall mottakere av tjenester og antall plasser i institusjon være indikatorer på dekningsgrader, enten målt pr. innbygger eller pr. innbygger i en bestemt aldersgruppe. Desto flere brukere som nås, desto høyere vil dekningsgraden være. Et problem er her at vi mangler uttrykk for behovet for tjenesten og at vi ikke har gode mål for når en kan si at dekningsgraden er tilstrekkelig høy. I tillegg vil slike forholdstall også gi uttrykk for kapasiteten, men benyttet til å få fram regionale forskjeller og for å vurdere utviklingen over tid, kan slike indikatorer gi nyttig informasjon. På samme måte vil årsverk pr. innbygger av leger, jordmødre mv. gi informasjon om dekningsgraden av et viktig helsetilbud, som delvis også vil være pålagt ved lov, selv om vi også her mangler informasjon om behovet. En hovedsvakheter ved forholdstall som viser årsverk pr. innbygger/årsverk pr. innbygger i en bestemt aldersgruppe, er at disse aldri kan kontrollere for at ulike aldersklasser forbruker ulike mengder av årsverkene.

Kostnadsindikatorer viser kommunenes / fylkeskommunenes kostnader i forhold til tjenesteproduksjonen. Kostnadsindikatorerne er supplert med tjenesteindikatorer som ytterligere belyser strukturelle trekk ved virksomheten og bidrar til å forklare utgiftsnivået ved tjenestene. I tillegg til de grunnleggende problemene som skyldes manglende data og metodemessig innsikt og erfaring ved å bruke slike forholdstall som er omtalt i avsnittet ovenfor, kommer problemene knyttet til selve definisjonen av kostnadsindikatorer. Målet er at slike forholdstall skal gi informasjon om hva de ulike kommuner/fylkeskommuner eller kommunegrupper får igjen for ressursinnsatsen. Her gjenstår det et betydelig arbeid både på det metodemessige plan og med å framskaffe relevante data. De utvalgte indikatorerne er preget av dette.

Den valgte kommungrupperingen kan gi folketallet en urettmessig plass som «forklaringsfaktor» av ulikheter mellom gruppene, og tallene må også av denne grunn tolkes med forsiktighet. Vi viser forøvrig til RAPP 98/8 «Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser» hvor formålet er å komme fram til relevante kommunegrupperinger.

1.6. Mer informasjon

1.6.1 Andre statistikker

Alle statistikkene som er tatt med i denne publikasjonen er hver for seg publisert tidligere. Denne publikasjonen har satt sammen statistikker fra flere områder og bearbeidet tallmaterialet videre til nøkkeltall som viser ulike sider ved den kommunale/fylkeskommunale virksomheten. Det er således et stort antall publiseringssteder med statistikker som har tilknytning til denne publikasjonen. For ytterligere informasjon viser vi nedenfor til de sist publiserte NOS-publikasjonene for statistikkområdene, samt at det for flere av statistikkene vises til publikasjoner hvor det sist er publisert foreløpige eller endelige tall for statistikkområdene:

NOS Struktur tall for kommunenes økonomi 1995. C371.

US 07/98 Kommuneregnskapstabeller på Internett.

Grunnskole: NOS Utdanningsstatistikk. Grunnskolar 1. september 1996. C418.

Barnehage: NOS Barnehager og tilbud til 6-åringer i skolen 1996. C421.

Videregående skole: Aktuell utdanningsstatistikk 1/98 «Lærlinger og elever under lov om videregående opplæring».

NOS Utdanningsstatistikk Videregående skoler 1. oktober 1995. C404.

Pleie/omsorg: NOS Pleie- og omsorgsstatistikk 1996. C457.

Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester: NOS Kommunehelsetjenesten 1987-1995. C419.

Ukens statistikk 27/97.

Sosialstatistikk: NOS Sosialstatistikk 1996. C431.

Somatiske spesialisttjenester: Ukens statistikk 3/98 og 20/98.

Psykisk helsevern: Ukens statistikk 23/98.

1.6.2 Spesialbestillinger

Det er laget en diskett med detaljerte tabeller med grunnlagsdata for 1996 som kan bestilles i SSB. For bestilling, se bestillingsseddel bakerst i publikasjonen. For bestilling av andre årganger og/eller andre data, ta kontakt med redaksjonsmedlemmene (disse er nevnt nedenfor).

Det vises også til SSBs Regionaldatabase som inneholder en rekke relevante data for kommuner / fylkeskommuner

1.6.3 Internett

Denne publikasjonen er sammen med detaljerte tabeller med grunnlagsdata for 1996, lagt ut på internett på SSBs Web-sider.

SSBs WEB-adresse er: <http://www.ssb.no>

1.6.4. Kontakt i SSB

Denne publikasjonen er blitt til gjennom et samarbeidsprosjekt mellom flere seksjoner i SSB. Arbeidet er utført av en redaksjon med representanter fra de samarbeidende seksjoner ledet av en medarbeider tilknyttet SSBs Offentlig sektor-program/KOSTRA-prosjektet, som for tiden er lagt til Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk.

Redaksjonen har bestått av:

Paal Sand, koordinator, Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk

- tlf. 22 86 45 55, e-post: pos@ssb.no

Torild Fløysvik, Seksjon for offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk

- tlf. 22 86 45 16, e-post: tfl@ssb.no

Terje Risberg, Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk

- tlf. 62 88 52 68, e-post: rit@ssb.no

Harald Tønseth, Seksjon for helsestatistikk

(Han har også representert Seksjon for levekårsstatistikk)

- tlf. 22 86 46 36, e-post: hat@ssb.no

2. Hovedresultater for 1996 - Utviklingstrekk for perioden 1991-1996

2.1 Fylkeskommuner

I dette kapitlet presenteres hovedresultater for alle fylkeskommunene for 1996 og utviklingstrekk for fylkeskommunene i alt for perioden 1991 - 1996. Vi viser først hovedtrekk ved regnskapet for fylkeskommunene,

og deretter presenteres tjenestestatistikk for de fylkeskommunale tjenestene videregående opplæring, somatiske spesialisttjenester og psykisk helsevern. Regnskapstall for disse tjenestestatistikkenes utgjør hovedtyngden på hhv. hovedkapittel 1.2 undervisning og hovedkapittel 1.3 helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg, men det inngår også andre utgifter / inntekter på disse hovedkapitlene. Disse tjenestene utgjør i gjennomsnitt 70 prosent av fylkeskommunenes driftsutgifter.

Tabell 1. Innbyggertall pr. 1.1.1996 for fylkeskommuner og landet i alt. Prosentvis fordeling, utvalgte aldersgrupper

	0 år	1 - 4 år	5 - 6 år	7 - 15 år	16 - 18 år	19 - 66 år	67 - 79 år	80 år og over	I alt
0100 Østfold	1	5	3	10	4	62	11	4	100
0200 Akershus	1	6	3	11	4	63	9	3	100
0301 Oslo	2	5	2	8	2	65	10	5	100
0400 Hedmark	1	5	2	10	4	60	13	5	100
0500 Oppland	1	5	3	10	4	61	12	5	100
0600 Buskerud	1	5	3	11	4	62	11	4	100
0700 Vestfold	1	5	3	11	4	61	11	4	100
0800 Telemark	1	5	3	11	4	60	12	5	100
0900 Aust-Agder	1	5	3	12	4	60	10	4	100
1000 Vest-Agder	1	6	3	12	4	60	10	4	100
1100 Rogaland	2	6	3	13	4	60	8	3	100
1200 Hordaland	1	6	3	12	4	60	10	4	100
1400 Sogn og Fjordane	1	6	3	12	4	58	10	5	100
1500 Møre og Romsdal	1	5	3	12	4	59	11	4	100
1600 Sør-Trøndelag	1	6	3	11	4	62	10	4	100
1700 Nord-Trøndelag	1	6	3	12	4	59	11	4	100
1800 Nordland	1	6	3	11	4	60	11	4	100
1900 Troms	2	6	3	11	4	63	9	3	100
2000 Finnmark	2	6	3	11	3	64	8	3	100
Landet i alt	1	6	3	11	4	61	10	4	100

Fylkeskommunene følger i grove trekk det samme mønster ved fordelingen av utgiftene, men det er til dels betydelige ulikheter mellom dem. Spesielt store ulikheter mellom fordelingen på somatiske spesialisttjenester og psykisk helsevern under hovedkapittel 1.3. helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg, kan for en stor del tilbakeføres til ulik regnskapsføring i fylkene.

Flere av tjenestene som produseres i fylkeskommunene retter seg mot spesifikke aldersgrupper, og utgiftene til viktige formål vil ofte bli påvirket av ulik alderssammensetning. Et eksempel på dette er undervisningstjenester i den videregående skolen. For presentasjon av nøkkeltall generelt og indikatorer for dekningsgrader spesielt, spiller befolkningsdata en sentral rolle.

Tabell 2. Korrigerte driftsutgifter 1996 for fylkeskommuner og Oslo. Prosentvis fordeling

	Videregående opplæring	Somatiske spes. tjenester	Psykisk helsevern	Øvrige tjenester	Fylkeskommuner i alt
0100 Østfold	19	45	8	28	100
0200 Akershus	21	38	11	30	100
0400 Hedmark	21	42	2	35	100
0500 Oppland	20	39	10	31	100
0600 Buskerud	22	43	10	24	100
0700 Vestfold	25	43	10	23	100
0800 Telemark	20	38	9	33	100
0900 Aust-Agder	22	40	9	29	100
1000 Vest-Agder	25	47	9	19	100
1100 Rogaland	22	39	12	27	100
1200 Hordaland	21	42	11	26	100
1400 Sogn og Fjordane	21	38	9	31	100
1500 Møre og Romsdal	21	43	10	27	100
1600 Sør-Trøndelag	20	42	9	29	100
1700 Nord-Trøndelag	23	47	2	28	100
1800 Nordland	18	36	8	38	100
1900 Troms	15	38	8	39	100
2000 Finnmark	17	36	9	38	100
Landet i alt	21	41	9	30	100
0301 Oslo	4	21	1	74	100

2.1.1. Hovedtrekk ved regnskapet

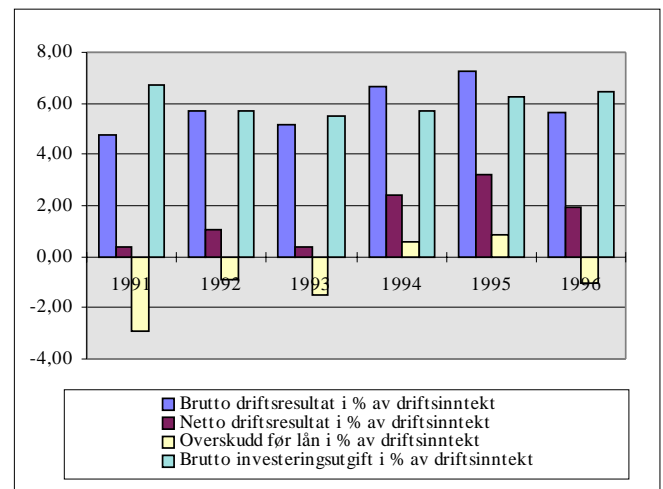
De finansielle nøkkeltallene, brutto og netto driftsresultat og overskudd før lån i prosent av driftsinntekter, viser at fylkeskommunene samlet sett styrket sin økonomiske stilling vesentlig i første halvdel av 90-årene.

Driftsinntektene økte i denne perioden mer enn driftsutgiftene. Særlig ble netto driftsresultat kraftig forbedret fra 1993 til 1995 gjennom vekst i skatteinntektene og en betydelig reduksjon i rente- og avdragsbelastningen.

I 1996 økte driftsutgiftene mer enn driftsinntektene og fylkeskommunenes økonomiske stilling ble noe svekket, men fortsatt er den klart bedre enn ved begynnelsen av ti-året. Indikatoren overskudd før lån i prosent av driftsinntektene har vært negativ i hele perioden bortsett fra årene 1994 og 1995, hvor også driftsresultatet var på det høyeste. Brutto investeringsutgiftene i prosent av driftsinntektene viser at det isolert sett, ikke for noen av årene i femårsperioden har vært nødvendig å oppta lån for å dekke mer enn 40 prosent av brutto investeringsutgifter. Det tilsvarende forholdet har for de øvrige årene med underskudd før lån ligget på 20 til 25 prosent.

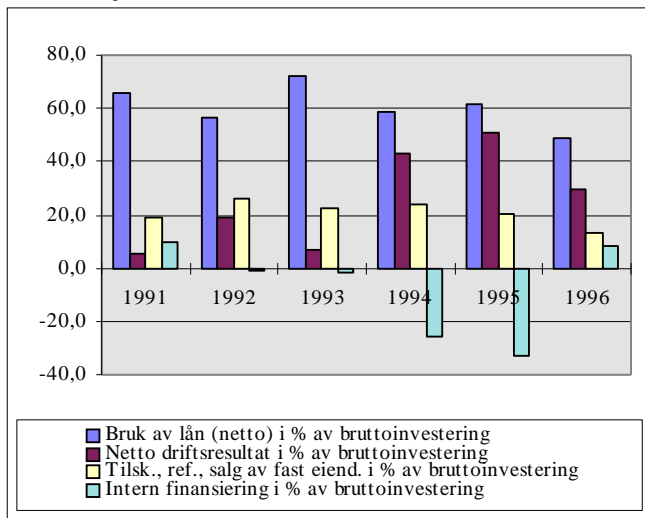
Brutto investeringsutgifter som andel av driftsinntektene har holdt seg temmelig stabil i perioden på omlag seks prosent. Gjennomføringen av utdanningsreformen, reform - 94, slår ut i en relativt sterkere vekst i brutto investeringsutgifter i de to siste årene i perioden, men

Figur 1. Utviklingen i brutto og netto driftsresultat, overskudd før lån og brutto investeringsutgifter i prosent av driftsinntektene. Fylkeskommuner 1991-1996

investeringsnivået i forhold til driftsinntektene er fortsatt lavere enn ved inngangen til femårsperioden. Som de detaljerte tabellene for 1996 viser (se nedenfor), vil det her være til dels store ulikheter mellom fylkeskommunene.

Figur 2. Utvikling i bruk av lån, netto driftsresultat, tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom samt intern finansiering i prosent av brutto investeringsutgifter. Fylkeskommuner 1991-1996

Brutto investeringsutgifter kan finansieres gjennom tilføring av midler fra overskudd ved årets drift, ved tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom, ved å trekke på midler fra egne fonds/likvidetsreserver og ved å oppta lån. Bruk av lån er gjennomgående den viktigste finansieringskilden for fylkeskommunene samlet sett, men har fått noe redusert betydning i perioden. I 1996 ble omlag halvparten av investeringsutgiftene finansiert gjennom låneopptak. Driftsresultatet har fått en økende betydning som finansieringskilde og dekket i 1996 30 prosent. I de to årene 1994 og 1995 hvor fylkeskommunene hadde de beste driftsresultatene i femårsperioden, ble egne fonds/likvidetsreserver vesentlig styrket. Det vil også her være betydelige ulikheter mellom fylkeskommunene.

Tabell 3. Utgifter til drift, investering og finansiering. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. inbygger

Fylkeskommune	Drift				Investering			Finansiering			
	Drifts- inntekter	Drifts- utgif- ter	Brutto driftsres.	Netto renteutg.	Netto avdrag	Netto drifts- res.	Brutto inv.- utg.	Tilsk, ref, salg. fast eiend.	Oversk. før lån	Bruk av lån (nto)	Intern finan- siering
0100 Østfold	12116	11377	739	-25	221	543	1193	68	-361	773	-191
0200 Akershus	11187	10520	667	79	213	375	737	30	-120	333	-1
0400 Hedmark	13645	12499	1147	183	432	532	477	146	633	37	-238
0500 Oppland	13807	13036	771	97	246	429	872	67	-131	617	-240
0600 Buskerud	12471	11796	675	-37	252	460	549	62	225	250	-223
0700 Vestfold	11688	10798	889	136	271	482	1677	84	-839	813	298
0800 Telemark	13464	12459	1006	33	281	692	1424	107	-344	956	-331
0900 Aust-Agder	13728	12784	944	111	447	387	500	21	354	354	-261
1000 Vest-Agder	13286	12293	993	345	319	329	792	171	27	531	-238
1100 Rogaland	11683	11511	172	158	270	-255	704	66	-623	598	294
1200 Hordaland	13711	12658	1053	251	579	223	899	227	131	241	207
1400 Sogn og Fjordane	15661	14828	833	232	454	147	673	312	241	415	-202
1500 Møre og Romsdal	13935	13247	689	147	420	122	769	126	-101	480	40
1600 Sør-Trøndelag	15145	14342	803	243	460	101	1032	161	-310	431	339
1700 Nord-Trøndelag	15079	14330	749	325	348	77	947	156	-366	480	234
1800 Nordland	16053	15492	561	1	375	185	813	103	-150	106	419
1900 Troms	21035	19929	1107	577	540	-10	930	110	-290	33	797
2000 Finnmark	18033	17241	791	131	604	56	861	167	-35	551	87
Gjennomsnitt for fylkeskommuner	13659	12886	773	153	360	260	878	115	-143	430	74

Fylkeskommunene hadde i 1996 et netto driftsresultat på gjennomsnittlig 260 kroner pr. innbygger. Fylkeskommunene på øst- og sørlandet lå høyest med Telemark fylkeskommune på 692 kroner, mens Østfold og Hedmark hadde hhv. 543 og 532 kroner pr. innbygger.

To fylkeskommuner hadde negativt driftsresultat og svakest resultat hadde Rogaland med et negativt netto driftsresultat på 255 kroner pr. innbygger. Gjennomgående avtar driftsresultatet jo lenger nordover fylkeskommunen er plassert.

Samlet hadde fylkeskommunene et underskudd før lån på gjennomsnittlig 143 kroner pr. innbygger. Hele 12 fylkeskommuner hadde underskudd. Vestfold og Rogaland hadde de svakeste resultatene med hhv. 839 og 623 kroner pr. innbygger. På den andre siden hadde Hedmark fylkeskommune det største overskuddet før lån med 633 kroner pr. innbygger, mens Sogn og Fjordane og Aust-Agder hadde overskudd på hhv. 241 og 354 kroner. Størrelsen på netto driftsresultat og brutto investeringsutgifter bestemmer i stor grad hvorvidt fylkeskommunen kommer ut med overskudd eller underskudd før lån. Fylkeskommuner i Sør-Norge med relativt høyt driftsresultat kombinert med investeringsutgifter under landsgjennomsnittet, kommer ut med overskudd før lån. Trøndelag og de tre nordligste fylkeskommunene hadde alle relativt lavt driftsresultat kombinert med investeringsutgifter omlag som landsgjennomsnittet eller noe høyere, og kommer alle ut med underskudd før lån. Spesielt skyldes Vestfolds underskudd før lån høye investeringsutgifter, mens Rogaland fylkeskommunes underskudd skyldes investeringsutgifter omlag som gjennomsnittet for landet kombinert med at de ikke hadde inntekter til å dekke den løpende driften.

Vestfold fylkeskommune hadde de høyeste investeringsutgiftene med 1 677 kroner pr. innbygger, og sammen med Telemark høyest bruk av lån (nto) til finansiering av investeringene. Fylkeskommunene Troms, Hedmark og Nordland finansierer bruttoinvesteringutgiftene i svært liten grad med bruk av lån. Hedmark fylkeskommune benyttet overskuddet fra årets drift til investering, mens særlig Troms og Nordland valgte å benytte intern finansiering ved å tilføre midler fra egne fonds eller likvidetsreserver.

Fylkeskommunene hadde i gjennomsnitt en langsiktig gjeld på 4 402 kroner pr. innbygger.

Troms fylkeskommune hadde lå høyest med 11 289 kroner, og hadde dermed også den høyeste rente- og avdragsbelastningen med 1 117 kroner pr. innbygger.

Laveste gjeld hadde Nordland og Akershus, med hhv. 1 888 og 1 936 kroner pr. innbygger. Disse fylkeskommunene hadde dermed også lav rente- og avdragsbelastning i forhold til gjennomsnittet for landet.

Rogaland og Sør-Trøndelag fylkeskommuner hadde negativ arbeidskapital og dermed ingen beholdning av likvide midler. En hovedårsak til dette kan være at de valgte å bruke egne midler til finansiering av bruttoinvesteringer for dermed å unngå et enda større låneopp- tak og framtidige gjeldsforpliktelser. Dette stiller store krav til økonomistyringen gjennom året slik at løpende inntekter kan dekke de løpende utgiftene.

Begge fylkeskommunene hadde opparbeidet langsiktig gjeld på størrelse med gjennomsnittet for landet.

Tabell 4. Arbeidskapital og langsiktig gjeld. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger

	Arbeidskapital	Langsiktig gjeld
0100 Østfold	847	3125
0200 Akershus	365	1936
0400 Hedmark	230	4960
0500 Oppland	597	3485
0600 Buskerud	651	4081
0700 Vestfold	1016	5067
0800 Telemark	1054	3733
0900 Aust-Agder	837	3330
1000 Vest-Agder	49	6543
1100 Rogaland	-147	4124
1200 Hordaland	201	5052
1400 Sogn og Fjordane	12	6315
1500 Møre og Romsdal	604	3920
1600 Sør-Trøndelag	-64	4555
1700 Nord-Trøndelag	403	7634
1800 Nordland	324	1888
1900 Troms	1111	11289
2000 Finnmark	1870	6156
Gjennomsnitt for fylkeskommuner	448	4402

Tabell 5. Skatteinntekter, rammeoverføringer og andre driftsinntekter. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger

Region	Drifts- inntekter	Salgs- og leie- inntekter	Skatt på inntekt og formue kap. 1.800	Statlige ramme- overføringer kap. 1840	Andre ovf. fra statsforv. til driftsformål	Andre drifts- inntekter
0100 Østfold	11953	358	5517	4502	1700	39
0200 Akershus	11139	587	7450	2011	1026	113
0400 Hedmark	13507	1217	4949	6154	1339	-13
0500 Oppland	13729	1036	5010	5895	1577	290
0600 Buskerud	12198	875	6194	3917	1476	9
0700 Vestfold	11525	700	5753	4099	1133	1
0800 Telemark	13362	464	5634	5198	1920	248
0900 Aust-Agder	13651	900	5288	5654	1747	139
1000 Vest-Agder	13226	1045	5560	5035	1293	353
1100 Rogaland	11641	990	6559	2929	1099	107
1200 Hordaland	13655	656	5937	4219	2609	290
1400 Sogn og Fjordane	15513	1070	5712	7320	1508	51
1500 Møre og Romsdal	13855	1507	5446	5635	1402	-55
1600 Sør-Trøndelag	15084	1272	5457	4738	2695	984
1700 Nord-Trøndelag	14982	569	4786	6946	2170	608
1800 Nordland	15931	1254	4908	8155	1846	-110
1900 Troms	20929	2296	5046	7786	4795	1112
2000 Finnmark	17837	1042	4782	10030	1962	217
Gjennomsnitt for fylkeskommuner	13558	945	5782	4921	1789	121

Omlag 42,5 prosent av fylkeskommunenes driftsinntekter kommer fra skatt på formue og inntekt, mens rammetilskuddet fra staten utgjør vel 36 prosent. De tre nordligste fylkeskommunene, Nordland, Troms og Finnmark, hadde de høyeste driftsinntektene, med hhv. 15 931, 20 929 og 17 837 kroner pr. innbygger. Dette skyldes at disse fylkeskommuner også hadde mest i statlige rammeoverføringer.

Akershus fylkeskommune ligger høyest i inntekt fra skatt på formue og inntekt, med 7 450 kroner pr. innbygger, mens Rogaland og Buskerud har hhv. 6 559 og 6 194 pr. innbygger. Dette er også fylkeskommunene med de klart laveste inntektene fra rammeoverføringer fra staten. Forøvrig utgjør salgs- og leieinntekter 7 prosent og andre overføringer fra stats- og trygdeforvaltningen til driftsformål 13 prosent av fylkeskommunenes samlede driftsinntekter.

Tabell 6. Fordelingen av driftsutgifter etter hovedkapittel. Fylkeskommuner 1996. Kroner pr. innbygger

Region	Hk. 1.1	Hk. 1.2	Hk. 1.3	Hk. 1.4	Hk. 1.5	Hk. 1.6	Hk. 1.7
0100 Østfold	386	2889	7260	103	174	0	594
0200 Akershus	267	2605	6197	213	172	0	1067
0400 Hedmark	408	2927	7370	436	199	0	1162
0500 Oppland	353	3302	7189	427	220	0	1546
0600 Buskerud	316	3143	7224	106	245	0	764
0700 Vestfold	462	3061	6444	53	150	0	627
0800 Telemark	522	2880	7553	210	278	41	1004
0900 Aust-Agder	536	3737	7016	100	331	0	1064
1000 Vest-Agder	915	3722	8052	60	190	0	1105
1100 Rogaland	353	3007	6946	118	164	47	879
1200 Hordaland	333	2920	7999	128	259	0	1020
1400 Sogn og Fjordane	515	3630	7922	222	440	0	2100
1500 Møre og Romsdal	261	3505	7670	303	243	16	1270
1600 Sør-Trøndelag	297	3401	9233	206	205	15	990
1700 Nord-Trøndelag	496	4139	8039	420	437	27	1626
1800 Nordland	474	4021	7984	636	349	0	2030
1900 Troms	466	4381	11872	884	478	65	1916
2000 Finnmark	782	3881	9352	513	513	41	2161
Gjennomsnitt for fylkeskommuner	403	3252	7651	256	249	12	1169

Driftsutgifter pr. innbygger var i gjennomsnitt for alle fylkeskommunene 12 886 kroner i 1996. Av de samlede driftsutgiftene ble 7 651 kroner pr. innbygger eller 59 prosent, benyttet til helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg (hovedkapittel 1.3). Undervisningsformål var den andre store utgiftsposten (hovedkapittel 1.2) med 3 252 kroner pr. innbygger, eller 25 prosent av fylkeskommunenes samlede driftsutgifter. Forøvrig gikk 9 prosent til samferdsel, 3 prosent til administrasjon, mens ca. 4 prosent av de samlede driftsutgiftene ble jamt fordelt mellom nærings- og kulturformål.

De tre nordligste fylkeskommunene hadde de høyeste driftsutgiftene. Troms fylkeskommune var høyest med ca. 20 000 kroner, mens Akershus hadde de laveste driftsutgiftene med ca. 10 500 kroner pr. innbygger. Utgiftene fordelt etter hovedkapittel viser også at det var disse to fylkeskommunene som hadde hhv. de høyeste og laveste driftsutgiftene til de to største sektorene, hovedkapittel 1.3 helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg og hovedkapittel 1.2 undervisning.

Alle fylkeskommunene fra Hordaland og nordover lå høyere i driftsutgifter på hovedkapittel 1.3 enn gjennomsnittet for alle fylkeskommunene. For undervisningssektoren gjaldt dette alle fylkeskommunene fra Sogn og Fjordane og nordover.

2.1.2. Videregående opplæring

Fylkeskommunenes driftsutgifter til videregående opplæring utgjorde i 1996 omlag 20 prosent av deres samlede driftsutgifter. Snaut 76 prosent av utgiftene var lønnsutgifter. Lønnsutgiftenes andel av de totale

driftsutgiftene varierer betydelig mellom fylkene, fra 66 til vel 82 prosent.

Ungdomskullene som har fullført grunnskolen fra og med våren 1994, gis etter innføringen av Reform 94 en lovfestet rett til treårig heltids videregående opplæring. Ansvar for at denne retten blir oppfylt er lagt til fylkeskommunene. Hovedmålgruppen for videregående opplæring er aldersgruppen 16-18 år. Høsten 1996 var nesten 91 prosent i denne aldersgruppen registrert som lærling eller i en utdanning under lov om videregående opplæring. Siden 1991 har denne andelen økt med 8 prosentpoeng. På grunn av reduserte årskull er det totale antall elever og lærlinger i videregående opplæring derimot redusert med nesten 6 prosent i samme periode. Fylkeskommunene brukte 2 550 kroner pr innbygger til videregående opplæring i 1996.

Driftsutgiftene pr. elev og lærling er for 1996 i gjennomsnitt beregnet til 57 500 kroner. Driftsutgiftene pr. elev og lærling varierer betydelig mellom fylkene, fra 48 300 til 68 900 kroner. I forbindelse med Reform 94 overførte staten ansvaret for utbetaling av lærlingtilskudd til fylkeskommunene. Dette betyr at det er kun kostnadsindikatoren "Elever pr. lærerårsverk" som kan belyse kostnadsutviklingen for hele perioden 1992-1996. I skoleåret 1996/97 var det 7,0 elever pr lærerårsverk i de offentlige videregående skolene. Dette er en nedgang fra 7,8 elever pr. årsverk i 1992. I samme periode har elevtallet gått den med 12 prosent, mens antall lærerårsverk bare har gått ned med 3 prosent.

Tabell 7. Videregående opplæring. Struktur og nøkkeltall. 1996

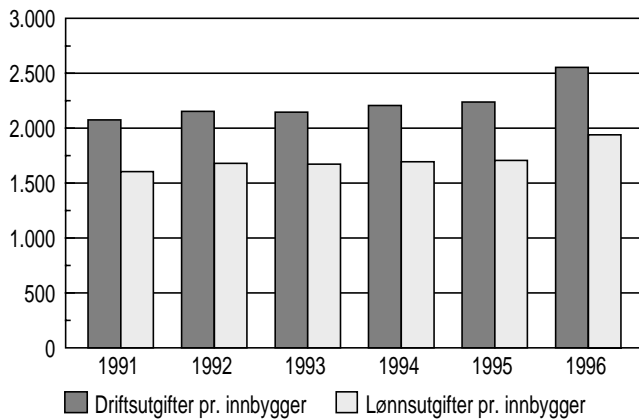
	Driftsutgifter til videregående skoler Kr pr innbygger	Herav lønn:	Elever under lov om videregående opplæring i alt	Lærlinger i alt ¹	Elever i offentlige skoler i forhold til elever i alt	Antall elever i allmennfag i forhold til elever i alt	Andel 16-18 år i videregående opplæring	Elev pr. lærerårsverk i offentlige videregående skoler	Driftsutgifter pr.lærling og elev i offentlig videregående skole ¹	Herav lønn ¹
Hele landet	2554	1939	176498	27216	94	56	90,9	7,0	57534	48001
Østfold	2154	1740	9595	1487	96	52	91,3	7,5	48270	43573
Akershus	2221	1796	17056	2085	93	64	90,8	7,6	54457	46336
Oslo	1782	1260	12774	1790	89	64	84,3	6,7	66298	48206
Hedmark	2621	2003	7084	978	97	51	92,0	7,0	61959	52664
Oppland	2624	1909	7531	1194	97	55	92,3	7,0	56477	46363
Buskerud	2654	2076	8891	1276	93	56	90,9	7,3	63585	53549
Vestfold	2660	2014	8458	1329	95	61	91,8	7,4	57890	48670
Telemark	2466	1877	6591	1229	97	53	91,8	7,1	52766	46488
Aust-Agder	2842	2100	4530	804	97	55	91,2	7,1	54747	46464
Vest-Agder	3134	2081	6906	1301	96	56	91,9	8,0	59272	45330
Rogaland	2492	2056	16587	3023	93	54	92,3	7,9	48333	44245
Hordaland	2645	1987	18109	2929	94	55	91,1	7,3	56475	46660
Sogn og Fjordane	3149	2079	4768	744	96	54	90,9	6,9	63510	46975
Møre og Romsdal	2746	2165	10995	1725	97	54	90,2	7,4	53517	47463
Sør-Trøndelag	2870	2225	10003	1690	91	56	93,1	5,8	68262	57200
Nord-Trøndelag	3301	2524	6078	874	97	51	93,4	6,2	62269	52881
Nordland	2732	2109	10710	1371	97	51	89,4	6,2	55903	47491
Troms	3016	2025	6196	950	97	55	88,4	6,2	65714	49411
Finnmark	2980	2288	2958	420	98	54	80,5	5,4	68862	59135

¹ Selv om ikke alle godkjente og løpende lærlingkontrakter medfører utbetaling av lærlingetilskudd, er alle inkludert i tallet på lærlinger.

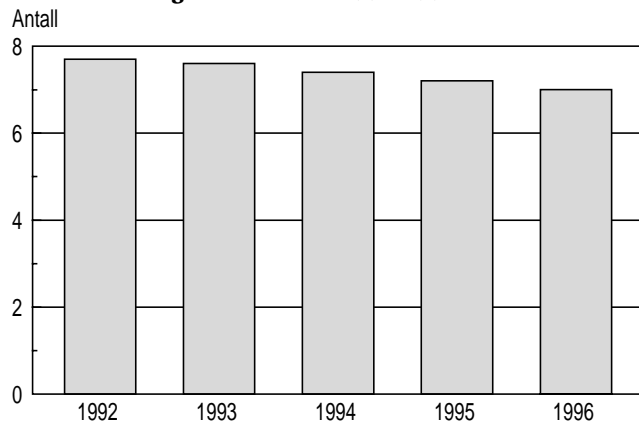
Reduksjonen i antall elever pr lærerårsverk har ført til økte kostnadene pr enhet målt ved antall elever pr lærerårsverk.

Parallelt med denne utviklingen har andelen av elevene som går i allmenne studieretninger økt fra 42 til 56

Figur 3. Driftsutgifter til videregående opplæring pr. innbygger. 1991-1996

Figur 5. Antall elever pr. lærerårsverk i offentlige videregående skoler. 1991-1996

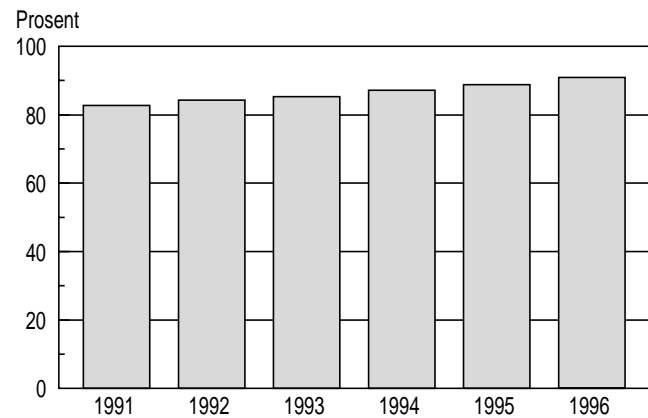
2.1.3. Somatiske spesialisttjenester

Fylkeskommunenes utgifter til somatiske spesialisttjenester har økt med 10 prosent fra 1991 til 1996 (faste priser) (figur 7). Dette omfatter utgifter til sykehus, rehabiliteringsinstitusjoner, spesialsykehjem og privatpraktiserende spesialister med avtale med fylkeskommunen. Korrigert for gjestepasienter er utgiftene pr. innbygger høyest i Oslo og Troms og lavest i Akershus og Rogaland. Ved sammenligning av fylkeskommunenes utgifter er det ikke korrigert for at de fire regionssykehusene har særskilte utgifter knyttet til universitetsfunksjonene. I tillegg skal disse sykehusene ha særskilt medisinsk spisskompetanse.

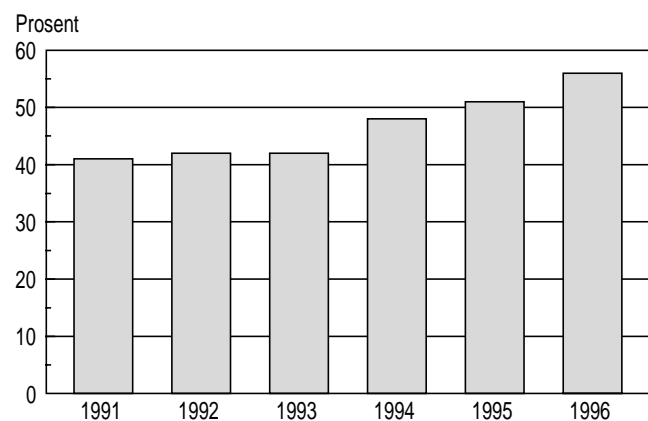
Veksten i årsverk har i perioden 1991-96 vært 9 prosent og lønnsutgiftene utgjør hele 70 prosent av sykehusenes utgifter.

prosent. Spesielt i perioden etter Reform 94 har andelen i allmenne studieretninger økt kraftig. En forklaring er at tidligere studieretning for handel og kontorlag (tidligere yrkesfag) og studieretning for allmenne fag ble erstattet med studieretning for allmenne, - økonomiske- og administrative fag.

Figur 4. Lærlinger og elever under lov om videregående opplæring 16-18 år i prosent av registrerte årskull. 1991-1996

Figur 6. Elever i allmenne studieretninger i forhold til alle elever. 1991-1996

Sykehusene mottar hvert år stadig flere pasienter, mens antall plasser går noe tilbake (figur 8 og 9). Dette skyldes i hovedsak bedre kapasitetsutnyttelse og kortere liggetid pr. opphold. Det er klare forskjeller mellom fylkene i antall sykehusopphold pr. innbygger.

Dette kan gjenspeile ulik henvisningsterskel i primærhelsetjenesten, ulik tilgjengelighet og ulik praksis fra sykehusenes side, bl.a mht. reinnleggelser og poliklinisk aktivitet. Det kan også gjenspeile forskjeller i aldersfordeling og ulik sykkelighet. Hvert sykehusopphold kostet i 1995 gjennomsnittlig 27 800 kroner.

Gjennomsnittlig liggetid er 60 prosent høyere for pasienter med bosted i Oslo enn for pasienter bosatt i Sogn og Fjordane. Ulikheter i liggetid kan gjenspeile reiseavstand, sykehusenes praksis med hensyn til reinnleggelser eller henvisning til andre sykehus, alder/sykkelighet

og mangelfull kapasitet i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Den økte behandlingsskapasiteten i somatiske tjenester kommer også til uttrykk ved en sterk vekst i antall polikliniske konsultasjoner. Det var i 1996 3,2 millioner slike konsultasjoner.

Kostnadsindikatoren driftsutgifter pr. liggedag viser at hver liggedag i gjennomsnitt kostet 4 200 kroner i 1995. I perioden 1991-96 er gjennomsnittlig liggetid redusert fra 7,2 til 6,5 dager.

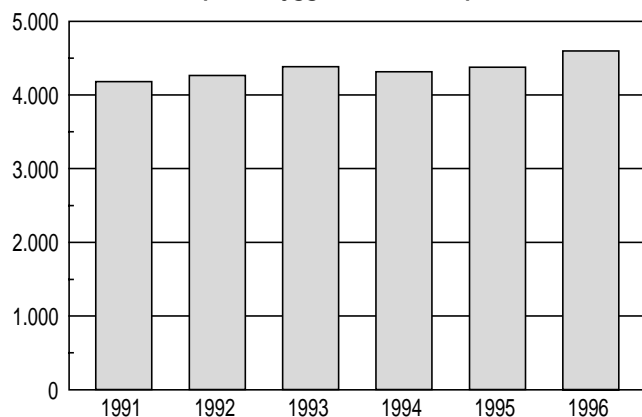
Tabell 8. Somatiske spesialisttjenester. Struktur- og nøkkeltall. 1996

	Driftsutgifter i alt Kroner pr. innb.	Årsverk i somatiske tjenester pr. 1000 innb. (1)	Utskrivninger pr. 1000 innb. (2)	Gjennomsnittlig liggetid (2)	Polikliniske konsultasjoner pr. 1000 innb. (3).	Plasser i somatiske institusjoner pr. 1000 innb. (1)	Driftsutgifter pr. utskrivning Kroner (4)	Driftsutgifter pr. liggedag Kroner (4)
Hele landet	5621	12	148	6,5	732	3,5	27845	4190
Østfold	5094	10	150	6,4	706	2,8	27387	4154
Akershus	3925	7	128	6,1	443	1,9	22867	3856
Oslo	8662	16	135	8,7	944	4,1	36569	4015
Hedmark	5203	9	161	6,3	778	2,8	23804	3872
Oppland	5033	10	164	6,0	496	3,6	22354	3475
Buskerud	5064	10	146	6,4	519	2,9	24552	4113
Vestfold	4571	8	143	6,3	556	2,8	22382	3595
Telemark	4746	10	160	6,1	637	3,7	22360	3685
Aust-Agder	5080	9	154	6,3	576	2,7	22379	4085
Vest-Agder	5756	9	159	6,1	602	3,2	21656	3577
Rogaland	4493	9	137	6,9	551	2,7	23900	3511
Hordaland	5356	12	147	6,5	762	3,5	27045	4204
Sogn og Fjordane	5685	10	180	5,5	792	3,4	23446	4264
Møre og Romsdal	5667	10	151	6,4	692	2,8	25242	4099
Sør-Trøndelag	5997	14	142	7,0	964	4,2	30524	3998
Nord-Trøndelag	6712	10	155	5,8	867	2,6	24670	4411
Nordland	5627	11	174	5,9	581	3,0	24238	4260
Troms	7640	20	149	6,1	1007	4,4	34747	5479
Finnmark	6202	10	167	5,7	495	3,5	27098	4944
Staten							42400	5745

Driftsutgiftene er ikke korrigert for regionssykehusfunksjoner.

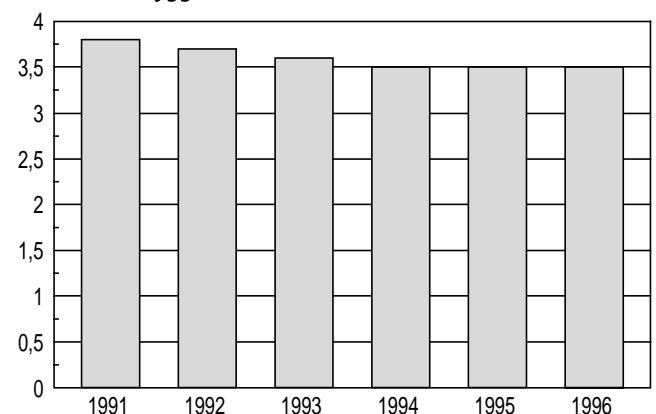
1) Somatiske sykehus og andre somatiske institusjoner. 2) Utskrivninger fra somatiske sykehus etter bostedsfylke. 3) Etter institusjonens tilknytningsfylke. 4) Pr. utskrivning og liggedag i institusjonen (tilknytningsfylke). Pasienter uten gyldig bostedskommune i Norge er ikke inkludert. Tall for driftsutgifter er her basert på regnskap fra hver institusjon. Inntektene til poliklinisk virksomhet er brukt som anslag på driftsutgiftene til denne virksomheten og er trukket ut av driftsutgiftene her. 1995-tall.

Figur 7. Driftsutgifter til somatiske spesialisttjenester (unntatt Oslo). Kr. pr. innbygger. Faste 1991-priser¹

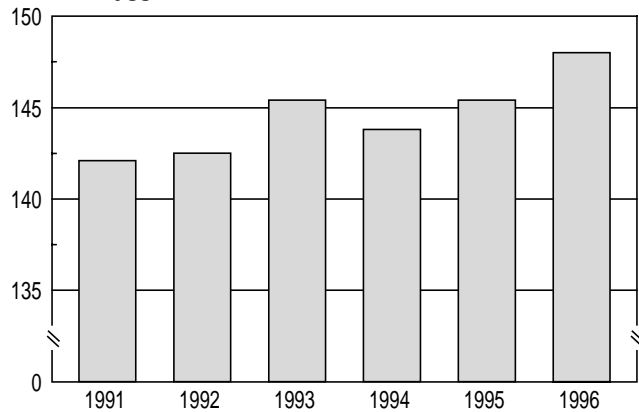

¹ Faste priser er beregnet etter prisindeks for kommunalt konsum til helsestell, sosial trygd og velferd.

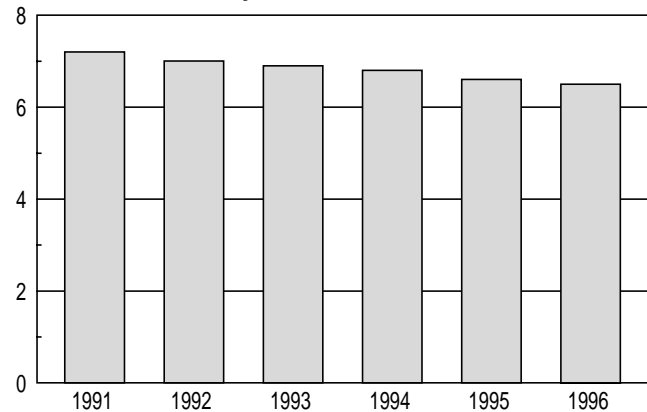
Figur 8. Plasser i somatiske institusjoner pr. 1000 innbyggere

Figur 9. Utskrivninger fra somatiske sykehus pr. 1000 innbyggere

Figur 10. Gjennomsnittlig liggetid pr. sykehusopphold ved somatiske sykehus

2.1.4. Psykisk helsevern

Fylkeskommunenes driftsutgifter til psykisk helsevern har økt med 12,6 prosent i faste priser fra 1991 til 1996. (Figur 11). Til sammenligning økte utgiftene til somatiske tjenester med 10 prosent i samme periode. Økningen i driftsutgifter gjenspeiler en jevn økning i utførte årsverk. Antall heldøgns plasser er derimot redusert med 13 prosent. Dette svarer til målsettingen om at plassene skal brukes til aktiv behandling av pasientene og ikke som omsorg- og pleieplasser. Ved at tilbudet til mennesker med psykiske lidelser styrkes i hjemkommunen skal behovet for heldøgns plasser bli redusert. Økt tilbud om poliklinisk behandling trekker i samme retning. Fire prosent av i alt 6 700 heldøgns plasser er forøvrig innen barne- og ungdomspsykiatri.

Antall utskrivninger fra heldøgns plassene er klart økende. Pr. 1000 innbyggere er antall utskrivninger økt fra 5,2 til 6,0 i perioden 1991-95. (Figur 12). Dette skyldes at liggetiden pr. opphold reduseres mer enn antall plasser reduseres. Gjennomsnittlig liggetid gikk

ned fra 112 dager i 1991 til 82 dager i 1995. Det er her markante forskjeller mellom fylkene.

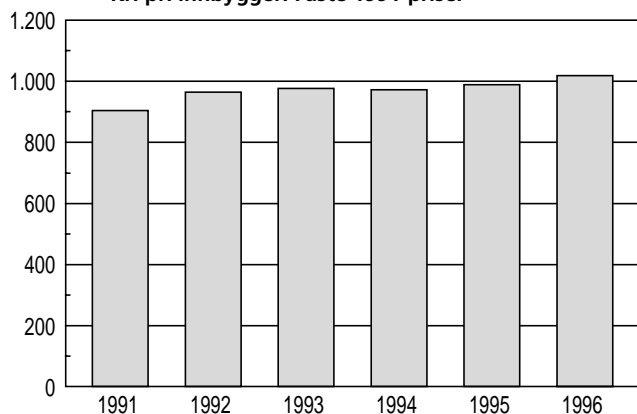
I de senere årene har det vært økt satsing på poliklinisk behandling som et alternativ til innleggelse. Det ble utført over 610 000 slike behandlinger ved psykiatriske institusjoner i 1995. I perioden 1991-95 har antall polikliniske konsultasjoner pr. 1000 innbyggere økt fra 104 til 140. (Figur 13). I forhold til innbyggertallet var det i 1995 nær tre ganger så mange behandlinger i Oslo som i Møre og Romsdal.

Driftsutgifter pr. oppholdsdøgn var i gjennomsnitt ca 2 700 kroner i 1995, mot 4 200 kroner ved somatiske institusjoner. Utgiftene pr. liggedag viser kraftig variasjon fra fylke til fylke og er 2.4 ganger høyere i Nordland enn i Aust-Agder. Variasjoner i pleietyngde og ressursbruk mellom fylkene kan også belyses ved å se på antall polikliniske konsultasjoner pr. årsverk. På landsbasis var det 41 konsultasjoner pr. årsverk, mens det i Østfold var 95 og i Hordaland 27 konsultasjoner.

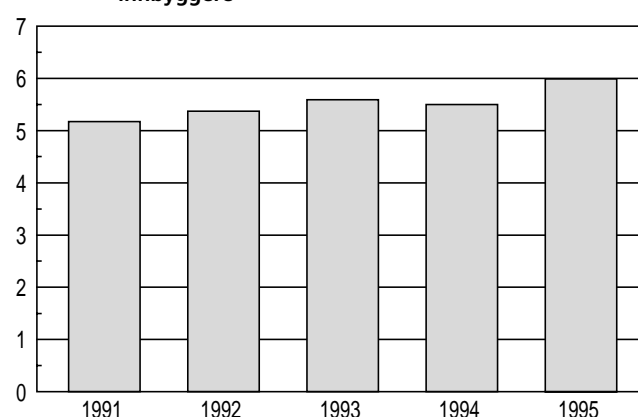
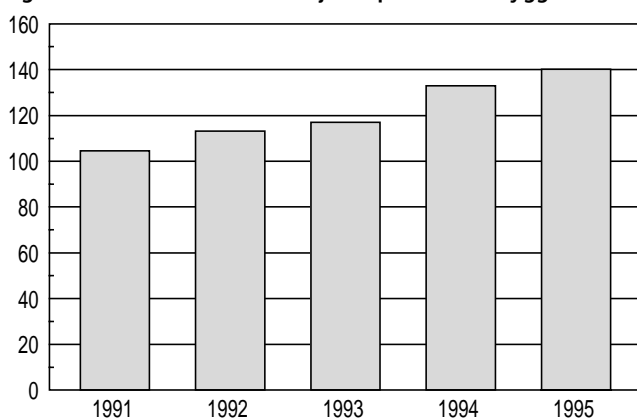
Tabell 9. Psykisk helsevern. Struktur- og nøkkeltall. 1995

	Driftsutgifter i alt. Kroner pr. innb	Årsverk pr. 1000 innb. (1)	Utskrivninger pr. 1000 innb. (2)	Gjennomsnittlig liggetid (2)	Polikliniske konsultasjoner pr. 1000 innb. (2)	Plasser i psykisk helsevern (1) pr. 1000 innb	Driftsutgifter pr. oppholdsdøgn (3)	Polikliniske konsultasjoner pr. årsverk
Hele landet	1100	3,4	6	82	140	1,53	2681	41
Østfold	927	2,5	5,2	65	240	1,02	2968	95
Akershus	1184	2,6	3,5	101	84	1,15	2813	32
Oslo	631	5,9	6,4	127	231	2,47	2847	39
Hedmark	285	3,0	4,3	88	121	1,13	2913	40
Oppland	1319	3,3	6,5	78	127	1,66	2492	38
Buskerud	1193	3,2	6,9	82	99	1,70	2276	31
Vestfold	1051	2,8	5,9	71	137	1,26	2532	48
Telemark	1141	2,6	5,0	78	113	1,23	2790	44
Aust-Agder	1103	2,5	7,3	74	95	1,77	1759	38
Vest-Agder	1045	2,8	6,9	77	172	1,58	2202	61
Rogaland	1321	3,0	6,7	79	138	1,69	2314	45
Hordaland	1345	3,4	5,7	101	93	1,64	2209	27
Sogn og Fjordane	1312	2,9	6,8	52	146	1,35	3219	50
Møre og Romsdal	1302	3,1	8,0	67	81	1,70	2294	26
Sør-Trøndelag	1308	3,1	5,3	84	129	1,30	2630	41
Nord-Trøndelag	317	2,9	7,8	47	146	1,27	3254	51
Nordland	1235	3,0	4,7	58	145	0,91	4135	48
Troms	1518	4,0	7,8	53	153	1,28	3678	38
Finnmark	1545	3,3	4,7	97	167	1,58	2614	51
Staten				35			7640	30

1) I institusjoner, klinikker m.v., inkl. psykiatriske avdelinger ved somatiske sykehus. 2) Etter institusjonens/ avdelingens tilknytningsfylke. 3) Tall for driftsutgifter er her basert på regnskap fra hver institusjon

Figur 11. Driftsutgifter til psykisk helsevern (unntatt Oslo). Kr. pr. innbygger. Faste 1991-priser¹

¹ Faste priser er beregnet etter prisindeks for kommunalt konsum til helsestell, sosial trygd og velferd.

Figur 12. Utskrivninger fra psykiatriske institusjoner pr. 1000 innbyggere**Figur 13. Polikliniske konsultasjoner pr. 1000 innbyggere**

2.2 Kommuner

I dette kapitlet presenteres hovedresultater for kommunene inndelt i 8 grupper for 1996 og utviklingstrekk for kommunene i alt for perioden 1991 - 1996. Vi viser først hovedtrekk ved regnskapet for kommunene, og deretter presenteres tjenestestatistikk for de kommunale tjenestene grunnskolen, barnehager, lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester samt sosial- og barneverntjenester. Regnskapstall for disse tjenestestatistikkenes utgjør hovedtyngden på hhv. hovedkapittel 1.2 undervisning, og hovedkapittel 1.3 helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg, men det inngår også andre utgifter/ inntekter på disse hovedkapitlene. Disse tjenestene utgjør i gjennomsnitt 60 prosent av kommunenes driftsutgifter (63 prosent eksklusiv Oslo kommune).

Tabell 10. Innbyggertall pr. 1.1.1996 etter kommunegrupper og landet i alt. Prosentvis fordeling, utvalgte aldersgrupper

	0 år	1 - 4 år	5 - 6 år	7 - 15 år	16 - 18 år	19 - 66 år	67 - 79 år	80 år og over	I alt	
Kommunene etter innbyggertall										
Klasse 1	under 2 000 innb.	1	5	3	11	4	57	12	6	100
Klasse 2	2 000 - 4 999 innb.	1	5	3	12	4	58	11	5	100
Klasse 3	5 000 - 9 999 innb.	1	5	3	12	4	60	10	4	100
Klasse 4	10 000 - 19 999 innb.	1	6	3	12	4	61	9	3	100
Klasse 5a	20 000 - 29 999 innb.	1	5	3	11	4	62	10	4	100
Klasse 5b	30 000 - 49 999 innb.	1	6	3	11	4	62	10	4	100
Klasse 6a	50 000 - 299 999 innb.	2	6	3	11	3	62	10	4	100
Klasse 6b	300 000 eller flere innb., dvs. Oslo kommune	2	5	2	8	2	65	10	5	100
Landet i alt		1	6	3	11	4	61	10	4	100
Uten Oslo		1	6	3	11	4	61	10	4	100

Kommunegruppene eksklusiv Oslo kommune følger det samme hovedmønster ved fordeling av utgiftene. Bortsett fra utgiftene til tjenesteområdet sosial- og barneverntjenester som øker betydelig med økende kommunestørrelse, er det ikke store forskjeller i kommunegruppenes relative fordeling av driftsutgiftene på tjenesteområder.

Mange sentrale tjenester som produseres i kommunene retter seg mot spesifikke aldersgrupper, og utgiftene til viktige formål vil ofte bli påvirket av ulik alderssammensetning. Dette gjelder bl.a. barnehager, grunnskolen og pleie- og omsorgstjenester. For presentasjon av nøkkeltall generelt og indikatorer for dekningsgrader spesielt, spiller befolkningsdata en sentral rolle.

Tabell 11. Korrigerte driftsutgifter 1996 for kommunegrupper og landet i alt. Prosentvis fordeling

	Grunn- skolen	Barne- hager	Lege-, fysioterapi og forebyggende helse- tjenester	Pleie- og omsorgs- tjenester	Sosial- og barnevern- tjenester	Andre tjenester	I alt	
Kommunene etter innbyggertall								
Klasse 1	under 2 000 innb.	18	7	5	27	3	40	100
Klasse 2	2 000 - 4 999 innb.	20	6	4	27	4	37	100
Klasse 3	5 000 - 9 999 innb.	20	6	5	28	6	36	100
Klasse 4	10 000 - 19 999 innb.	21	6	4	25	8	37	100
Klasse 5a	20 000 - 29 999 innb.	17	6	3	26	8	38	100
Klasse 5b	30 000 - 49 999 innb.	19	5	3	26	9	38	100
Klasse 6a	50 000 - 299 999 innb.	16	6	4	26	10	38	100
Klasse 6b	300 000 eller flere innb., dvs. Oslo kommune	7	5	4	18	13	53	100
Landet i alt		17	6	4	25	8	40	100
Uten Oslo		19	6	4	26	7	37	100

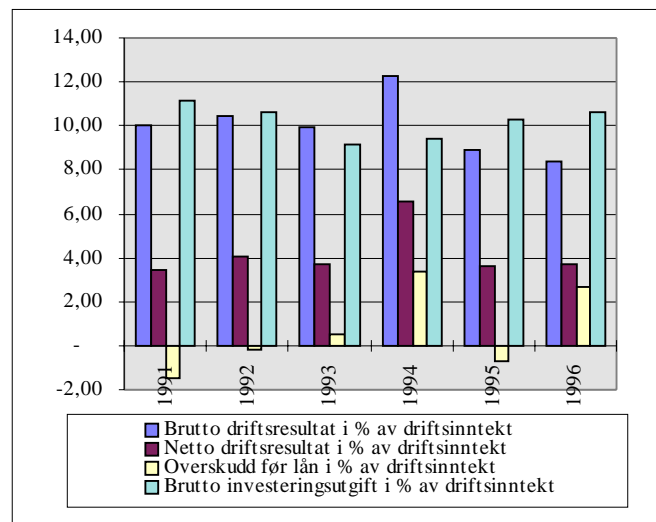
2.2.1 Hovedtrekk ved regnskapet

Målt med de finansielle nøkkeltallene brutto- og netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene, har kommunene samlet sett en uendret økonomisk stilling i 1996 sammenlignet med 1991. Bortsett fra en klar styrking av den økonomiske stillingen i 1994 gjennom sterk vekst i skatteinntektene, har utgiftene økt mer enn inntektene og brutto driftsresultat i prosent av driftsinntektene har blitt gradvis redusert til 8,4 prosent i 1996.

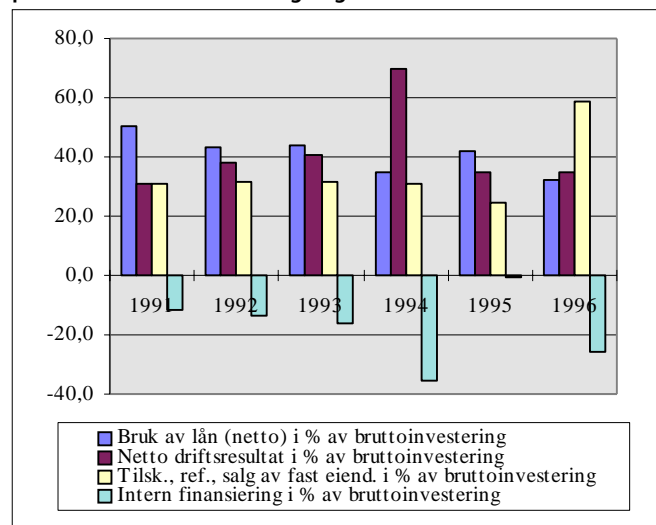
Pga. reduksjonen i rente- og avdragsbelastningen, har netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene holdt seg omlag uendret i perioden. Sammenlignet med fylkeskommunene har kommunene vært i stand til å sette av en klart høyere andel av inntektene til bruttoinvesteringer og til rente- og avdragsbetalinger, men på den andre siden har kommunene samlet sett et betydelig høyere investeringsnivå og en langt høyere gjeld pr. innbygger å betjene.

Indikatoren overskudd før lån i prosent av driftsinntektene viser en styrket økonomisk stilling for kommunene samlet sett i løpet av fem-årsperioden. For bare ett av de siste fire årene var denne indikatoren negativ, og i 1996 utgjorde den 2,7 prosent mot -1,5 prosent av driftsinntektene i 1991. Dette viser at kommunesektoren gjennom inntekter fra den løpende driften har vært i stand til å holde et relativt stabilt og høyt investeringsnivå på gjennomsnittlig 10 prosent av driftsinntektene i hele perioden. Spesielt i begynnelsen, men også ved slutten av femårsperioden var investeringsnivået høyere enn gjennomsnittlig for perioden. Gjennomføringen av HVPU-reformen trakk investeringsnivået oppover i 1991-92, mens oppstarten av grunnskole-reformen, reform - 97, trakk investeringsnivået opp i 1995 - 96. Som de detaljerte tabellene for 1996 viser (se nedenfor), vil det her være til dels store ulikheter mellom de ulike kommunegruppene.

Figur 14. Utvikling i brutto og netto driftsresultat, overskudd før lån og brutto investeringsutgifter i prosent av driftsinntektene. Kommuner 1991-1996

Figur 15. Utvikling i bruk av lån, netto driftsresultat, tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom samt intern finansiering i prosent av bruttoinvesteringsutgifter. Kommuner 1991-1996

Brutto investeringutgifter kan finansieres gjennom tilføring av midler fra overskudd fra årets drift, ved tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom, ved å trekke på midler fra egne fonds/likviditetsreserver og ved å oppta lån. Bruk av lån har i hele perioden vært den viktigste finansieringskilden for kommunene sett under ett, men betydningen er vesentlig redusert i pe-

rioden fra 50 prosent i 1991 til vel 30 prosent i 1996. Spesielt for 1996 bedret kommunene sine finanser vesentlig gjennom salg av eiendommer og var dermed også istand til å styrke egne fonds og arbeidskapital.¹ Det vil også her være store ulikheter mellom kommunene.

Tabell 12. Utgifter til drift, investering og finansiering. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger

	Drift				Investering			Finansiering			
	Drifts- inntekter	Drifts- utgifter	Brutto driftsres.	Netto rente- utg.	Netto avdrag	Netto drifts- res.	Brutto inv.utg.	Tilsk, ref, salg, fast eiend.	Oversk. før lån	Bruk av lån (netto)	Intern finan- siering
Under 2 000	40747	36372	4375	-11	1460	2927	5083	1128	431	1482	-454
2 000 - 4 999	29799	27274	2524	332	1059	1133	3346	826	-328	1530	-143
5 000 - 9 999	26139	23950	2189	347	948	893	3357	1054	-462	1926	-516
10 000 - 19 999	23463	21555	1908	393	892	624	2798	702	-580	1694	-222
20 000 - 29 999	23701	21953	1749	228	891	629	2253	614	-119	939	72
30 000 - 49 999	22977	21292	1686	78	631	977	2590	844	-138	1188	-419
50 000 - 299 999	25753	23187	2566	852	1176	538	2703	5484	4495	-936	-2383
300 000 + (Oslo)	46044	42613	3430	42	859	2529	3287	1268	1369	676	-1187
Hele landet	27 994	25 655	2 340	359	952	1 029	2 966	1 742	757	963	-768
Hele landet ekskl. Oslo	25 722	23 519	2 202	399	964	840	2 925	1 801	680	999	-715

Kommunene hadde i 1996 i gjennomsnitt et netto driftsresultat på 1 029 kroner pr. innbygger. Alle kommunegruppene hadde positivt netto driftsresultat. Høyest driftsresultat hadde Oslo kommune og kommuner med færre enn 2 000 innbyggere, og deretter fulgte kommunene med 2 000 -5 000 innbyggere. De store kommunene utenom Oslo hadde det svakeste resultatet, med 538 kroner pr. innbygger. Det er også denne gruppen som har den tyngste rente- og avdragsbelastningen med 2 028 kroner.

Samlet sett hadde kommunene i 1996 et overskudd før lån på gjennomsnittlig 757 kroner pr. innbygger. Imidlertid var det bare tre av kommunegruppene som hadde overskudd før lån. Størst overskudd hadde kommunene med 50 000 -300 000 innbyggere. Dette overskuddet framkommer til tross for at denne kommunegruppen hadde det relativt sett svakeste driftsresultatet og til tross for at utgifter til bruttoinvesteringer ikke ligger langt under gjennomsnittet for alle kommunene. Det er derfor uvanlig store inntekter under posten tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom som gir overskudd før lån for denne gruppen. Betydelige deler av disse inntektene skyldes spesielle forhold for Drammen og Bergen kommuner¹, som begge er med i denne kommunegruppen.

De høyeste investeringsutgiftene hadde de minste kommunene, med over 5 000 kroner pr. innbygger.

For denne gruppen medfører det høye netto driftsresultatet sammen med relativt høye inntekter fra posten tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom til at det likevel blir et overskudd før lån. For Oslo kommune skyldes overskuddet før lån også i hovedsak et relativt høyt netto driftsresultat. De øvrige kommunegruppene hadde alle et underskudd før lån. Dette skyldes et netto driftsresultat gjennomgående noe lavere enn gjennomsnittet, kombinert med et relativt høyt nivå på bruttoinvesteringene (selv om dette gjennomgående ligger under landsgjennomsnittet), sammen med et klart lavere nivå på posten tilskudd, refusjoner og salg av fast eiendom enn i de øvrige kommunegruppene.

Oslo kommune og de store byene, dvs. kommunegruppen fra 50 000 - 300 000 innbyggere bruker ikke, eller tar i svært liten grad opp lån til å finansiere bruttoinvesteringene i 1996. De øvrige kommunegruppene bruker på den andre siden lån som en vesentlig finansieringskilde av sine bruttoinvesteringer. Bortsett fra kommunegruppen fra 20 000 - 30 000 innbyggere styrker alle kommunegruppene egne fonds og egen likviditet i 1996.

¹ Bergen kommune solgte Bergen Lysverker for 2,8 milliarder kroner til Bergensøens Kommunale kraftselskap. Salget ga Bergen uvanlig høye investeringsinntekter. Drammen kommune skilte ut to kommunale etater som særbedrifter og solgte anleggsmidler til disse. For begge kommunene påvirker disse forholdene i sterk grad både bevilgnings- og balanseregnskapet.

Tabell 13. Arbeidskapital og langsiktig gjeld. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger

	Arbeidskapital	Langsiktig gjeld
Under 2 000	11026	21743
2 000 - 4 999	4815	16794
5 000 - 9 999	4545	16357
10 000 - 19 999	3058	15250
20 000 - 29 999	3618	12983
30 000 - 49 999	3235	12063
50 000 - 299 999	4802	19495
300 000 + (Oslo)	2012	13441
Hele landet	3985	15743
Hele landet ekskl. Oslo	4233	16033

Kommunene eksklusiv Oslo kommune hadde i gjennomsnitt en arbeidskapital på 4233 kroner pr. innbygger i

1996. Høyest arbeidskapital hadde de minste kommunene med 11 026 kroner pr. innbygger. Oslo kommune hadde lavest arbeidskapital med 2 012 kroner pr. innbygger. De minste kommunene hadde også høyest langsiktig gjeld med 21 743 kroner pr. innbygger. Dette indikerer at de minste kommunene i større grad enn de øvrige kommunene har valgt å beholde tidligere overskudd i lettomssettelige midler i stedet for å redusere gjeldsbyrden. På den andre siden indikerer tallene at Oslo, som har lite gjeld sett i forhold til landsgjennomsnittet, i større grad har valgt å benytte tidligere overskudd til nye investeringer eller nedbetaling av gjeld.

Tabell 14. Skatteinntekter, rammeoverføringer og andre driftsinntekter. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger

	Driftsinntekter	Salgs- og leieinntekter	Skatt på inntekt og formue 1.800	Statlige rammeoverføringer kap. 1840	Andre ovf. fra statsforv. til driftsformål	Andre driftsinntekter
Under 2 000	40747	4784	10380	15235	5280	5067
2 000 - 4 999	29799	4234	9827	9451	3952	2335
5 000 - 9 999	26139	3987	9984	6994	3640	1534
10 000 - 19 999	23463	3829	10386	4962	3149	1137
20 000 - 29 999	23701	4407	11302	3644	3114	1234
30 000 - 49 999	22977	4026	11439	3642	2764	1107
50 000 - 299 999	25753	4755	12520	3233	3398	1846
300 000 + (Oslo)	46044	7099	25133	5772	5704	2336
Hele landet	27994	4544	12527	5551	3655	1717
Hele landet ekskl. Oslo	25722	4223	10940	5523	3397	1639

For kommunene utenom Oslo kommer i overkant av 43 prosent av driftsinntektene fra skatt på inntekt og formue, mens rammetilskuddet fra staten utgjør vel 21 prosent. For Oslo kommune er de tilsvarende tallene hhv. i overkant av 54 prosent og vel 12 prosent.²

Når vi ser bort fra Oslo kommune er det de minste kommunene som har de klart høyeste driftsinntektene med 40 747 kroner pr. innbygger. Dette skyldes først og fremst tre ganger så høyt rammetilskudd som gjennomsnittet for kommunene med 15 235 kroner pr. innbygger. De minste kommunene har imidlertid også klart høyere inntekter enn de øvrige kommunene både når det gjelder andre overføringer fra staten (øremerkede midler) og andre driftsinntekter (bl.a. kraft- og konsesjonsinntekter). Rammetilskuddene synker med økende kommunestørrelse, mens skatt på inntekt og formue jevnt over øker med kommunestørrelsen².

Forøvrig utgjør salgs- og leieinntekter 16 prosent, andre overføringer fra statsforvaltningen til driftsformål 13 prosent og andre driftsinntekter 6 prosent.

Driftsutgifter pr. innbygger var i gjennomsnitt for alle kommunene, eksklusiv Oslo kommune, 23 519 kroner i 1996. Over 70 prosent av de samlede driftsutgiftene ble brukt på undervisningssektoren (hovedkapittel 1.2) og helse- og sosialsektoren (hovedkapittel 1.3). De minste kommunene brukte mest, med hhv. 10 488 til undervisning og 13 268 kroner til helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg. Oslo kommune hadde driftsutgifter pr. innbygger på 42 613 kroner i 1996. Herav ble 8 585 kroner eller 20 prosent benyttet til undervisning og 25 192 kroner eller hele 59 prosent til helse og sosiale formål².

² Tallene for Oslo kommune inneholder både kommuneskatt, fylkeskatt og kommunale og fylkeskommunale overføringer. På utgiftssiden har Oslo kommune også fylkeskommunale oppgaver særlig til videregående undervisning og sykehus. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare med tallene for de øvrige kommunegruppene.

Tabell 15. Fordelingen av driftsutgifter etter hovedkapittel. Kommuner 1996. Kroner pr. innbygger

	Hk. 1.1	Hk. 1.2	Hk. 1.3	Hk. 1.4	Hk. 1.5	Hk. 1.6	Hk. 1.7
Under 2 000	3927	10488	13268	3223	1803	3019	995
2 000 - 4 999	2400	8633	10566	1833	1365	2267	617
5 000 - 9 999	1881	7586	9565	1428	1273	2057	609
10 000 - 19 999	1537	7273	8330	979	1226	2023	456
20 000 - 29 999	1751	6879	8724	833	1425	2247	532
30 000 - 49 999	1429	6779	8421	776	1457	2215	485
50 000 - 299 999	1248	7143	9685	1119	1653	2193	583
300 000 + (Oslo)	2063	8585	25192	1121	1567	2521	1845
Hele landet	1767	7592	11098	1210	1431	2217	702
Hele landet ekskl. Oslo	1730	7467	9323	1221	1414	2179	558

Det er et gjennomgående trekk at driftsutgiftene pr. innbygger avtar med økende kommunestørrelse. Denne tendensen brytes først når vi kommer til kommune-gruppen med store byer, dvs. kommunegruppen fra 50 000 - 300 000 innbyggere hvor driftsutgiftene pr. innbygger igjen øker svakt.

Forøvrig fordelte kommunenes øvrige utgifter (eks. Oslo) seg med 7 prosent til administrasjon, 9 prosent til tekniske formål, 2 prosent til samferdsel, mens ca. 10

prosent fordelte seg jamt mellom bolig-, tiltaks-, næringsformål og kultur-/kirkeformål.

Den tekniske sektoren (hovedkapittel 1.6) er den sektoren i kommuneregnskapet som i minst grad viser den reelle aktiviteten i kommunene. Oppgaver innen vannforsyning, avløp og renovasjon er i stor grad skilt ut som egne eller interkommunale foretak med egne regnskaper. Kommuneregnskapet vil i slike tilfeller bare vise overføringer til foretaket til dekning av kommunenes andeler av foretakets nettoutgifter.

2.2.2. Grunnskolen

Tabell 16. Grunnskolen. Struktur- og nøkkeltall. 1996

	Driftsutgifter til grunnskoler Kr pr. innbygger	Herav lønn:	Antall elever i alt	Antall elever pr. skole	Antall elever pr klasse 1.-6. klasse	Antall elever pr klasse 7.-9. klasse	Elever pr. lærerårsverk	Driftsutgifter pr. elev	Lønnsutgifter pr. elev
Norge ialt.....	4241	3437	479134	149	18,6	22,5	9,6	38573	31344
Norge uten Oslo.....	4415	3577	440872	142	18,3	22,3	9,6	38803	31490
1-1 999.....	6500	5094	13505	56	13,0	14,4	6,2	57795	45485
2 000-4 999.....	5514	4428	61582	87	15,6	19,2	7,8	46414	37511
5 000-9 999.....	4760	3897	75032	117	17,3	22,4	9,2	39974	32673
10 000-19 999.....	4487	3724	99171	155	18,6	23,6	9,8	37605	31160
20 000-29 999.....	3757	3091	44736	194	19,8	23,7	10,2	34974	28820
30 000-49 999.....	4035	3261	62037	196	19,6	24,0	10,6	35748	28913
50 000-299 999.....	3656	2871	84809	257	20,8	24,1	11,3	34872	27520
300 000 + (Oslo).....	2860	2323	38262	354	22,2	24,0	10,5	35923	29664

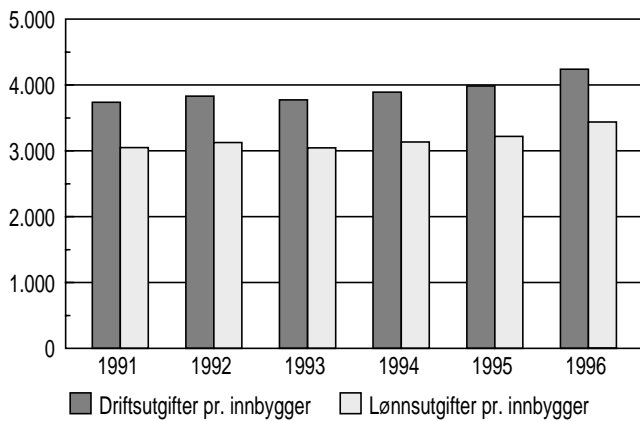
Kommunenes driftsutgifter til grunnskolene (ekskl. Oslo) utgjorde i 1996 snaut 19 prosent av kommunenes samlede driftsutgifter. Elever i den offentlige grunnskolen utgjorde i skoleåret 1996/97 over 98 prosent av den totale elevmassen. Over 80 prosent av driftsutgiftene var lønnsutgifter til personalet. I gjennomsnitt brukte kommunene i Norge vel 4 200 kroner pr. innbygger på grunnskolen. Kommuner med mindre enn 2 000 innbyggere brukte mest penger pr. innbygger, mens kommuner med mer enn 50 000 innbyggere brukte minst. Tjenesteindikatorene "Gjennomsnittlig antall elever pr. skole" og "Elever pr. klasse" gir vesentlige bidrag til å forklare forskjellene mellom kommunegruppene. På grunn av forskjeller i befolkningsstrukturen, har kommuner med et lavt innbyggertall langt færre elever pr. skole og pr. klasse enn kommuner med mange innbyggere.

Driftsutgifter pr. elev er for 1996 i gjennomsnitt beregnet til 38 600 kroner, og varierer mellom kommunene i hovedsak på samme måte som "Driftsutgifter pr. innbygger". Det samme mønsteret i variasjon mellom kommunegruppene finner vi igjen når vi ser på kostnadsindikatoren "Elever pr. lærerårsverk". Høsten 1996 var det totalt 9,6 elever pr. lærerårsverk i den offentlige grunnskolen. For de små kommunene var det nesten 3,5 færre elever pr. lærerårsverk enn landsgjennomsnittet, mens tallet for de største kommunene i gjennomsnitt var 1,5 høyere.

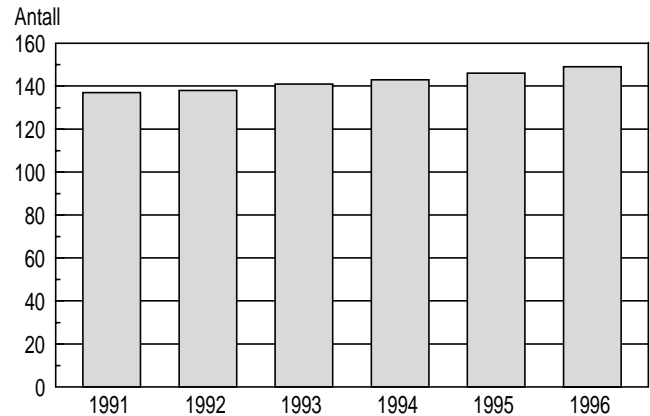
Kommunene drev høsten 1996 i alt 3 200 grunnskoler med ialt 469 900 elever. Dette var 150 færre skoler, men 18 700 flere elever enn i 1991. De fleste nedlagte skolene har vært små skoler. I 1996 var det i gjennomsnitt 149 elever ved hver kommunal skole. Dette var nesten 10 prosent flere elever pr skole enn det var i 1991. Også antall elever pr. klasse har økt i samme

periode. I skoleåret 1996/97 var det 18,6 elever pr klasse på barneskoletrinnet og 22,5 pr. klasse på ungdomsskoletrinnet, mot henholdsvis 17,7 og 22,0 i skoleåret 1991/92. Likevel har antall elever pr. lærerårsverk i perioden 1991 til 1996 på landsbasis vært omlag uendret.

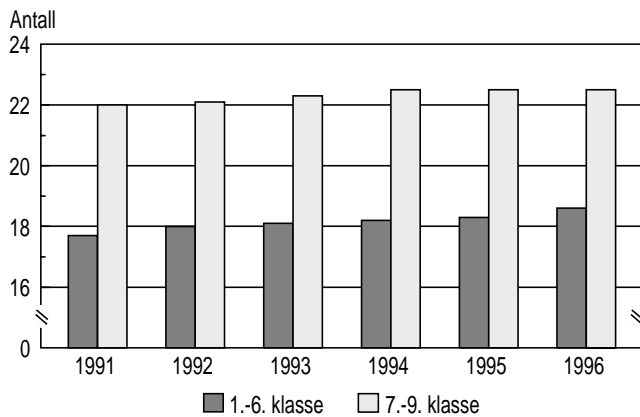
Figur 16. Kommunenes driftsutgifter til grunnskolen pr. innbygger. 1991-1996

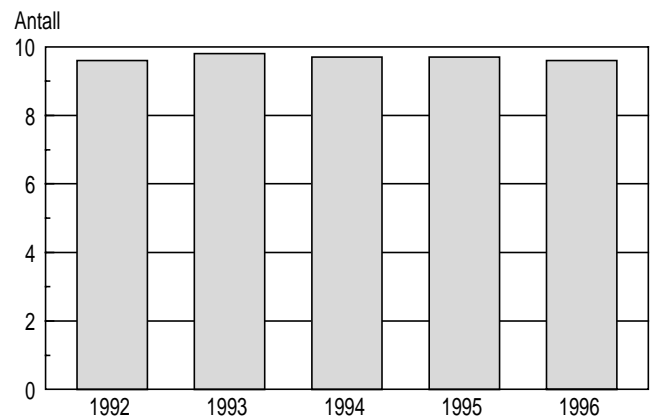
Figur 17. Gjennomsnittlig skolestørrelse (antall elever). 1991-1996

Figur 18. Elever pr. klasse. 1991-1996

Figur 19. Elever pr. lærerårsverk i offentlige grunnskoler. 1991-1996

2.2.3. Barnehager

Kommunenes driftsutgifter til kommunale barnehager (ekskl. Oslo) utgjorde i 1996 snaut 6 prosent av deres samlede driftsutgifter. Hele 85 prosent av utgiftene til barnehagesektoren var lønnsutgifter. Kommunale utgifter inkluderer i tillegg til drift av egne barnehager, eventuelle kommunale tilskudd til private barnehager. Utfra kommunenes innbyggertall var det de minste og de største kommunene som hadde de høyeste driftsutgiftene til barnehager pr. innbygger, mens kommunene med 30 000- 50 000 innbyggere hadde lavest gjennomsnittlige driftsutgifter pr. innbygger.

Driftsutgifter pr. innbygger har i fem-årsperioden økt med nesten 50 prosent. Hovedårsaken er veksten i antall barn i barnehager. I desember 1996 hadde totalt 192 400 barn et tilbud i barnehager, noe som er 28 prosent høyere enn i 1991. Av alle barn 1-6 år hadde i 1996 52 prosent tilbud i barnehage, mens samme andel var 44 prosent i 1991. Den største økningen har vært blant 1-2 åringene, hvor barn med barnehageplass utgjorde nesten 34 prosent av alle barn i aldergruppen, mot vel 18 prosent i 1991.

Tabell 17. Barnehager. Struktur- og nøkkeltall. 1996

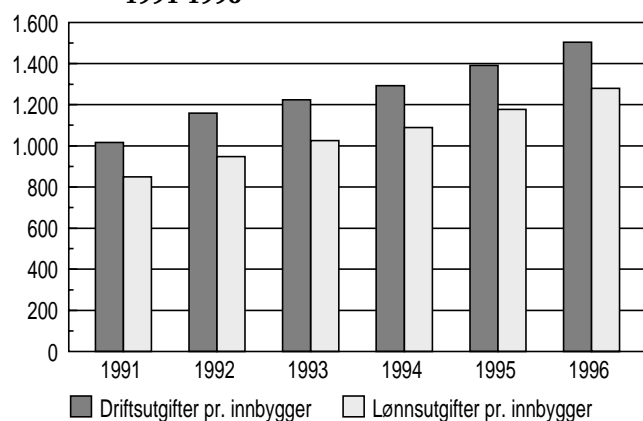
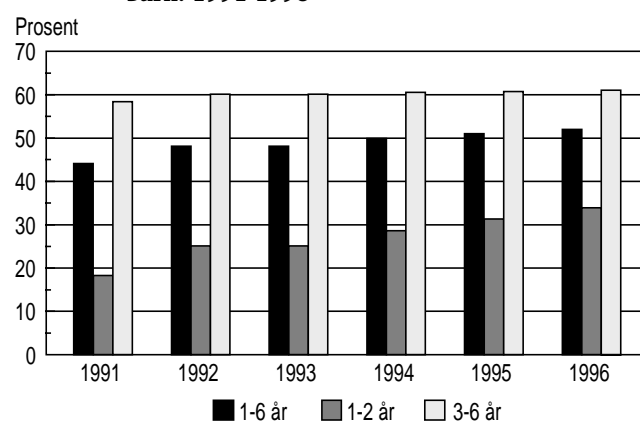
	Driftsutgifter til kommunale barnehager kr pr. innbygger	Herav lønn	Andel offentlige barnehageplasser i forhold til alle barnehageplasser	Barn med heldagsplass i forhold til alle barn med plass	Barn i barnehage i prosent av registrerte årskull			Barn under 3 år i barnehage i forhold til alle barn i barnehage	Barn pr årsverk i kommunale barnehager
					1-6 år	1-2 år	3-6 år		
Hele landet	1504	1279	58,1	64,7	52,0	33,9	61,0	22,3	4,5
Hele landet uten Oslo	1408	1208	58,1	60,8	50,7	31,8	59,9	21,2	4,7
1-1 999	2403	2088	89,8	43,0	65,8	49,2	74,1	25,6	5,0
2 000-4 999	1758	1510	77,0	40,8	58,9	35,5	70,0	20,0	5,3
5 000-9 999	1344	1146	63,2	48,8	52,1	29,8	62,6	18,9	5,3
10 000-19 999	1327	1132	53,6	61,7	46,7	28,3	55,6	20,6	4,5
20 000-29 999	1398	1211	58,1	69,6	51,6	31,2	61,5	20,4	4,4
30 000-49 999	1136	947	45,1	66,8	46,2	29,2	54,5	21,3	4,2
50 000-299 999	1357	1185	48,3	77,8	49,5	34,1	57,4	24,1	4,2
300 000 + (Oslo)	2270	1841	57,6	91,3	63,2	50,3	70,4	29,8	3,7

Vel 56 prosent av alle barnehageplasser var i 1996 i offentlige barnehager. I fem-årsperioden har veksten i private barnehager vært større enn for offentlige barnehager. Hvordan barnehagestrukturen er i de enkelte kommuner, varierer fra 100 prosent offentlig til 100 prosent privat. I kommuner som har forholdsvis mange private barnehager, vil kommunens driftsutgifter til barnehagesektoren normalt være lavere pr. innbygger enn i kommuner hvor de fleste barnehagene er offentlige. Dette fordi utgiftene til kommunale barnehager i sin helhet kan finnes igjen i kommuneregnskapene, uavhengig av om de dekkes av kommunale driftsmidler, foreldrebetaling eller statstilskudd. For de private barnehager er det kun kommunale driftstilskudd som kan finnes igjen i de kommunale driftsregnskapene.

Tjenesteindikatorene "Andel barn med heldagsplass" og "Antall barn under 3 år i barnehage i forhold til alle barn i barnehage" gir i tillegg til befolkningsstrukturen

viktige bidrag til å forklare forskjellene i driftsutgiftene mellom kommunene. En heldagsplass koster mer enn en deltidsplass, og det maksimale antall barn det er tillatt å ha pr. ansatt er satt lavere for barn under 3 år enn for eldre barn. En kommune hvor disse tjenesteindikatorene er høye, vil normalt ha høyere kostnader til barnehagesektoren enn kommuner med lave indikatorer.

I 1996 var det i alt 4,5 barn pr årsverk i kommunale barnehager, og dette er omlag det samme som i 1991. Antall barn pr. årsverk varierer imidlertid en god del mellom kommunegruppene. Viktige bidrag til å forklare forskjeller i antall barn pr. årsverk og driftsutgiftene pr. plass, finner vi i tjenesteindikatorene om barnas oppholdstid og alderssammensetning. I kommunegruppene med få barn pr. årsverk hadde flere barn enn landsgjennomsnittet heldagsplass, samtidig som større andel av barnehagebarna var under 3 år.

Figur 20. Driftsutgifter til barnehager pr. innbygger. 1991-1996**Figur 21. Barn i barnehage 1-6 år i prosent av alle barn. 1991-1996**

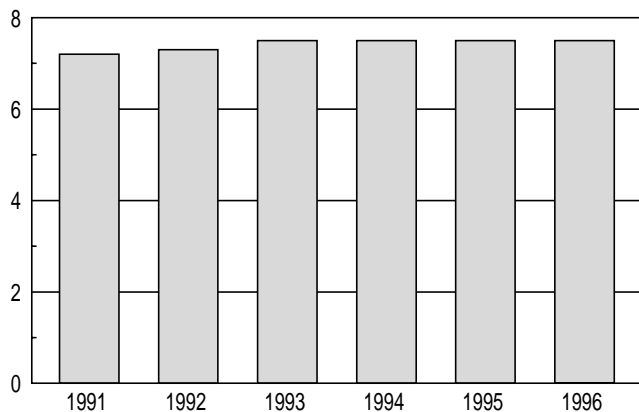
2.2.4. Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester

Kommunenes driftsutgifter til lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester utgjør 4 prosent av deres samlede utgifter. I perioden 1991-96 har utgiftene økt med 6 prosent (faste priser)¹. Målt pr. innbygger er utgiftene over dobbelt så høye i de minste som i de største kommunene.

Diagnose og behandling.

To tredjedeler av driftsutgiftene går til *diagnose og behandling*. Dette omfatter i hovedsak utgifter til allmenpraktiserende leger og fysioterapeuter. Antall årsverk av allmenpraktiserende leger vokser noe raskere enn befolkningsveksten skulle tilsi, slik at deknningen pr. innbygger er svakt økende. (Fig. 22). Her må man imidlertid ta i betraktning at kommunehelsetjenesten har fått ansvar for flere brukergrupper i perioden, bl.a. psykisk utviklingshemmede og personer med psykiske lidelser. Det er leger med driftsavtale med kommunen som står for det meste av veksten. Selv om dekningsgraden er høyest i små kommuner, kan reiseavstander og smådriftsulemper i mange tilfelle gjøre tjenestenes tilgjengelighet dårligere i disse kommunene. I tillegg er det vanskeligere å rekruttere leger til mindre sentrale kommuner og tilsvarende større gjennomtrekk i stillingene.

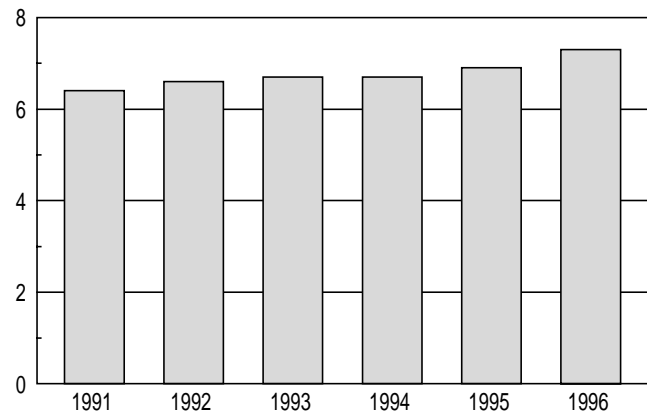
Figur 22. Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere

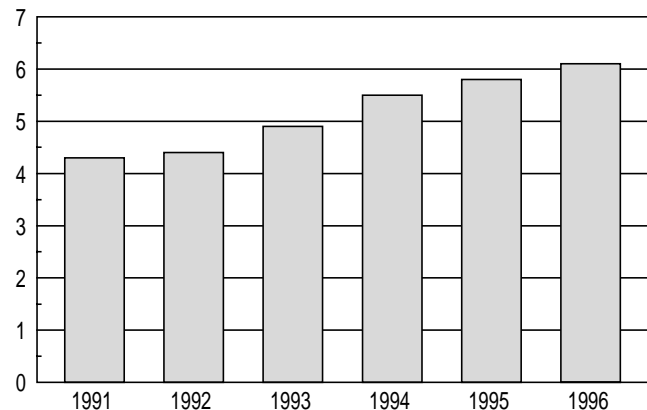
Blant fysioterapeuter skyldes veksen i årsverk i hovedsak et økende antall fysioterapeuter med fast lønn. (Fig. 23). Dette skyldes især økt vekt på rehabilitering av eldre og funksjonshemmede, som i stor grad utføres av fastlønnede fysioterapeuter. Dekningen av fysioterapeuter pr. innbygger er høyest i de største kommunene. Når vi tar hensyn til smådriftsulemper og store reiseavstander i de små kommunene, kommer disse enda dårligere ut. Forskjellene mellom kommuner med ulik størrelse har imidlertid avtatt noe i perioden 1991-96.

¹ Faste priser etter prisindeks for kommunalt konsum til helsestell, sosial trygd og velferd.

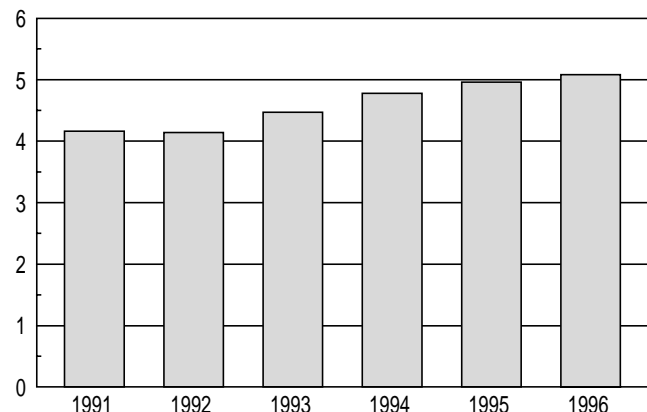
Figur 23. Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere

Figur 24. Årsverk i skole- og helsestasjonstjenesten pr. 10 000 innbyggere

Figur 25. Årsverk av helsesøstre pr. 1000 innb. 0-4 år

Forebyggende tiltak i helsesektoren.

Skole- og helsestasjonstjenesten er den del av kommunehelsetjenesten som har hatt den relativt største økningen i årsverksinnsatsen. (Fig. 24). Da kommunene i 1984 fikk ansvaret for kommunehelsetjenesten, var det frykt for at de forebyggende tjenestene kunne bli nedprioritert til fordel for de kurative. Dette kan ikke sies å

ha holdt stikk, selv om omfanget av de forebyggende tjenestene fortsatt er beskjedent. Fortsatt er ungdomsskole og især videregående skole dårlig dekket, idet hele to tredjedeler av brukerkontaktene gjelder barn 0-4 år. Veksten i årsverk har også sammenheng med økt utdanningskapasitet for helsesøstre, som utgjør over

60 prosent av årsverkene. Målt pr. innbygger 0-4 år er dekningen av årsverk nær dobbelt så høy i de minste som i de største kommunene. Helsesøstertjeneste og jordmortjeneste er begge ved lov gjort til obligatoriske tjenester i kommunene, men det er fortsatt enkelte kommuner uten slikt tilbud. (Fig. 25)

Tabell 18. Lege-, fysioterapi- og forebyggende helsetjenester. Struktur- og nøkkeltall. 1996

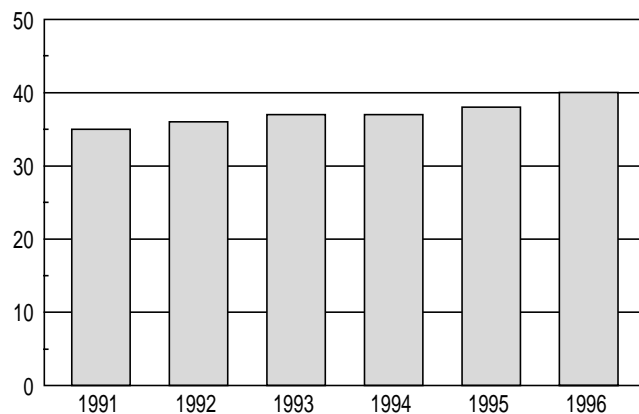
	Driftsutgifter i alt pr. innbygger	Driftsutgifter diagnose og behandling pr. innbygger	Årsverk av leger pr. 1000 innb. (1)	Årsverk av fysioerapeuter pr. 1000 innb. (1)	Driftsutgifter forebyggen- de tiltak pr. innb. 0-4 år.	Årsverk helsesta- sjon/ skolehelse- tjeneste pr. 1000 innb. 0-4 år (2)	Årsverk helsesøster pr. 1000 innb. 0-4 år	Årsverk jordmor pr. 1000 0- åringer
Hele landet m/Oslo	2076	574	0,80	0,83	3838	7,1	5,0	3,3
Hele landet u/ Oslo	943	578	0,80	0,80	3655	7,0	5,0	3,4
1-1 999	1832	1255	1,31	0,70	4609	10,7	7,9	7,2
2 000-4 999	1257	864	1,01	0,69	4115	8,9	5,8	8,4
5 000-9 999	1098	607	0,83	0,72	4223	7,7	5,2	4,9
10 000-19 999	789	472	0,75	0,84	3155	6,6	4,7	2,8
20 000-29 999	744	434	0,73	0,90	3599	7,0	5,2	1,9
30 000-49 999	738	440	0,71	0,75	3775	6,5	4,8	1,8
50 000-299 999	886	551	0,70	0,87	3300	5,8	4,4	1,6
Oslo	11002	538	0,84	1,06	5315	7,4	5,0	2,4

(1) Inklusive årsverk i sykehjem, motsatt figur 22 og figur 23. (2) Ekskl. årsverk av lege og fysioterapeut, motsatt figur 24.

2.2.5. Pleie- og omsorgstjenester

Kommunenes utgifter til pleie- og omsorgstjenester utgjorde i 1996 26 prosent av deres samlede brutto driftsutgifter, en økning fra 22 prosent i 1991. I 1996 var utgiftene 27,8 milliarder kroner eller nesten 45 000 kr. pr. innbygger 67 år og over. Utgiftene pr. innbygger er noe høyere i de minste og de aller største kommunene.

Figur 26. Driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester pr. innbygger 67 år +. 1000 kr. Faste 1991-priser¹

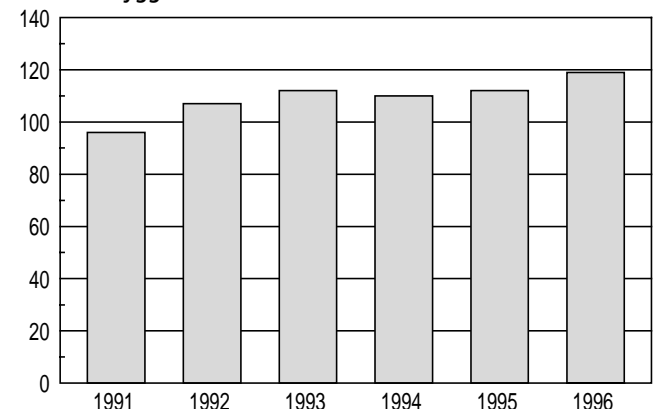
¹ Faste priser etter prisindeks for kommunalt konsum til helsestell, sosial trygd og velferd.

I perioden 1991-96 er belastningen på disse tjenestene økt i hovedsak av tre grunner: For det første øker antall eldre over 80 år i kommunene. For det andre har ansvarsreformen for psykisk utviklingshemmede gitt kommunene ansvar for ca. 6 000 personer som er skrevet ut fra fylkeskommunale institusjoner. Endelig har økt kommunalt ansvar for mennesker med psykiske lidelser skapt behov for nye tjenester. Med Handlings-

planen for eldreomsorgen er disse utgiftene påregnet å skyte ny fart.

Av årsverkene i pleie- og omsorgstjenesten utgjør sykepleiere og hjelpepleiere ca. 55 prosent. Denne andelen er noe økende. Antall årsverk pr. innbygger er høyest i mindre kommuner. Smådriftsulempen og reiseavstander i hjemmetjenestene kan imidlertid svekke tilgjengeligheten av tjenestene i mange mindre kommuner.

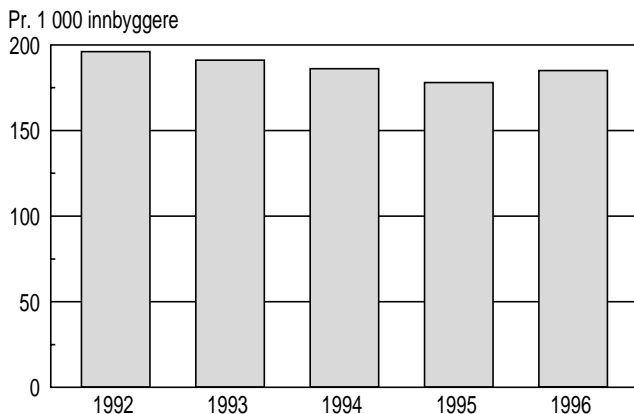
Figur 27. Årsverk i pleie- og omsorgstjenestene pr. 1000 innbyggere 67 år +

Antall mottakere av hjemmetjenester gikk noe ned først i perioden, men viser nå en stigende tendens. (Fig. 28). Utviklingen i tallet på mottakere antyder at kommunene velger å konsentrere hjelpen om de mest pleietrengende. Mens mindre kommuner har best dekning av hjemmesykepleie, har de større kommunene best dekning av hjemmehjelp (praktisk bistand). Dette kan indikere at småkommuner prioriterer det medisinske

tilbudet til hjemmeboende. Samlet sett er dekningen av hjemmetjenester best i de minste kommunene.

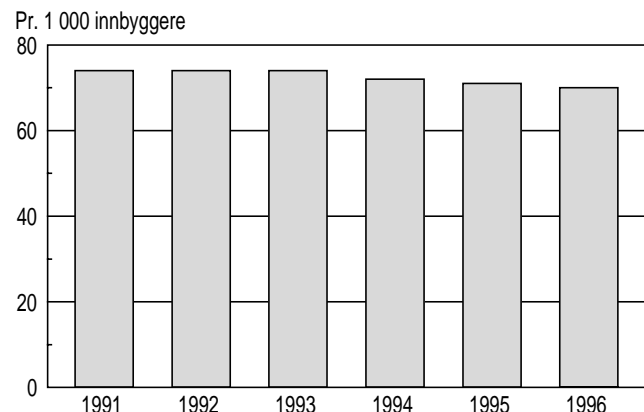
Figur 28. Mottakere av hjemmetjenester 67 år + pr. 1000 innbyggere 67 år +

Antall institusjonsplasser totalt har også gått noe tilbake i perioden. (Fig. 29). Målt pr. innbygger 67 år og over er dekningen av plasser klart best i de minste kommunene. At antall plasser går tilbake, skyldes i hovedsak nedbygging av aldershjemsplasser. Antall sykehjemsplasser er derimot noe økende og gjenspeiler at institusjonene prioriterer tilbudet til de mest pleie-trengende. Samtidig øker kvaliteten på institusjonstilbudet ved at andel ensengsrom er økt med 4 prosent fra 1991 til 1996. I 1996 var mer enn fire av fem rom ensengsrom. Det er planlagt en videre utbygging av ensengsrom frem til år 2002.

I økende grad satser kommunene nå på tilrettelagte boliger som alternativ til institusjonsplasser. I 1996 var det 37 000 tilrettelagte boliger i kommunene. Også her er dekningen relativt best i de minste kommunene. Kostnadsindikatoren lønnsutgifter pr. mottaker i pleie- og omsorgstjenestene var i 1996 ca. 112 000 kroner. Lønnskostnadene utgjør 76 prosent av driftsutgiftene, og driftsutgiftene pr. årsverk var i gjennomsnitt 378 000 kroner i 1996.

Figur 29. Plasser i institusjoner for eldre pr. 1000 innbyggere 67 år +

Tabell 19. Pleie- og omsorgstjenesten. Struktur- og nøkkeltall. 1996

	Driftsutgifter i alt pr. innbygger 67 år + 1000 kr.	Årsverk pr. 1000 innb. 67 år +	Årsverk pleiepersonell pr. 1000 innb. 67 år + (1)	Mottakere hjemmetjenester 67 år + pr. 1000 innb. 67 år +	Plasser i institusjoner for eldre pr. 1000 innb. 67 år +	Driftsutgifter i alt pr. årsverk. 1000 kr.	Lønnsutgifter pr. mottaker 1000 kr.
Hele landet m/ Oslo	45	119	66	182	70	378	112
Hele landet u/ Oslo	44	118	66	179	69	373	115
1-1 999	52	147	84	215	106	355	107
2 000-4 999	46	129	73	212	81	358	112
5 000-9 999	45	125	72	181	74	359	116
10 000-19 999	43	115	64	167	65	376	121
20 000-29 999	41	107	60	171	53	380	121
30 000-49 999	40	106	58	178	56	379	115
50 000-299 999	45	113	61	162	68	395	111
Oslo	51	125	67	206	79	411	92

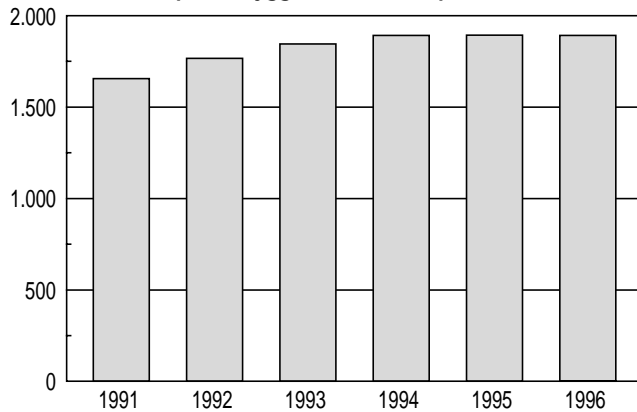
Årsverks- og plasstall er korrigert for om kommuner disponerer institusjonsplasser i andre kommuner.

(1) Syke- og hjelpepleiere.

2.2.6. Sosial- og barnevernstjenesten

Driftsutgifter pr. innbygger til sosial- og barnevernstjenesten øker klart med økende kommunestørrelse. Oslo alene står for over fjerdeparten av de samlede utgiftene og blant øvrige kommuner med over 50 000 innbyggere var utgiftsnivået pr. innbygger over dobbelt så høyt som i de minste kommunene. Dette gjenspeiler både en overhyppighet av sosiale problemer og høyere levekostnader i større kommuner. De ulike betingelsene

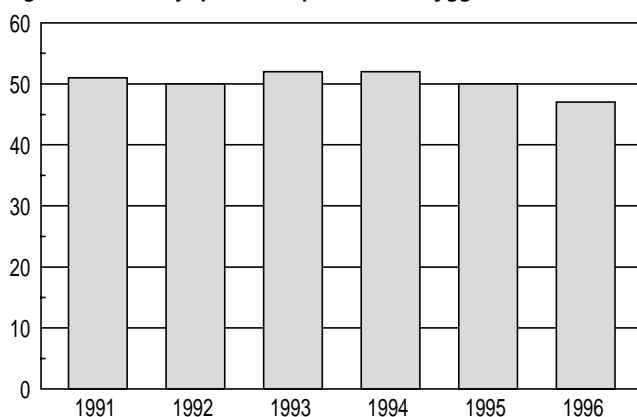
sosialtjenesten møter i kommunene vises også ved at driftsutgiftene pr. årsverk er nær fire ganger så høye i Oslo som i de minste kommunene. Dette viser at det ikke er bemanningsnivået, men trekk ved klientenes livssituasjon som i hovedsak er kostnadsdrivende. I perioden 1991-96 er utgiftene til sosial- og barnevernstjenesten økt med 14 prosent på landsnivå (faste priser). (Fig. 30)

Figur 30. Driftsutgifter til sosial- og barnevernstjenesten. Kroner pr. innbygger. Faste 1991-priser¹

¹ Faste priser etter prisindeks for kommunalt konsum til helsestell, sosial trygd og velferd.

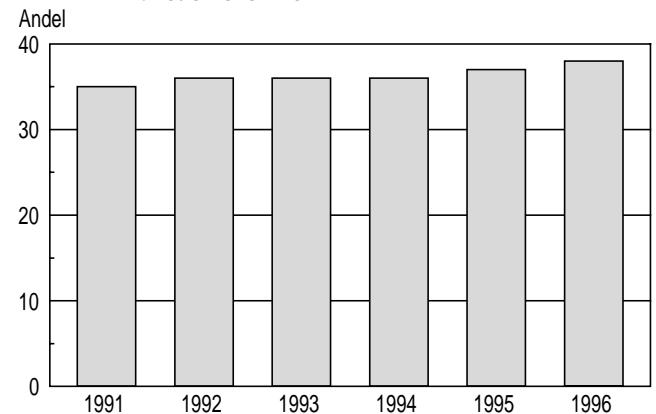
Sosialtjenesten.

Det ble i 1996 utført 4400 årsverk i sosialtjenesten. Antall årsverk har vært svakt økende i perioden 1991-96. Av alle besatte stillinger var mer enn fire av ti fagstillinger, det vil si sosionomer og barnevernspedagoger, og denne andelen er økende. Bemanningen pr. innbygger, som indikator på dekningsgraden av sosialtjenester, er høyest i de aller minste og i de største kommunene. Dette skyldes for en stor del at de minste kommunene må sikre en viss minimumsbemanning av sosialtjenester og kommer dermed ut med relativt høy bemanning, mens omfanget av sosiale problemer i de større kommunene krever økt bemanning der. Antall sosialhjelpstilfeller har vist en nedadgående tendens etter 1993, og antall tilfeller ble redusert fra 178 000 i 1993 til 165 000 i 1996. (Figur 31). Antall sosialhjelpstilfeller pr. innbygger er klart økende med økt kommunistørrelse. Dette skyldes både en overhyppighet av sosiale problemer og høyere levekostnader i større kommuner. I alt 111 000 barn, ektefeller og samboere ble i 1996 forsørget av sosialhjelpsmottakere.

Figur 31. Sosialhjelpstilfeller pr. 1000 innbyggere 16 år +

Mens antall tilfeller går ned, er klientmassen i ferd med å bli tyngre. Andelen stønadsmottakere som mottok sosialhjelp seks måneder eller mer, ble fordoblet i tidsrommet mellom 1980 og 1989. Etter en viss tilbake-

gang på begynnelsen av 1990-tallet, ser lengden på stønadsforholdene igjen ut til å øke. (Fig. 32). Andelen

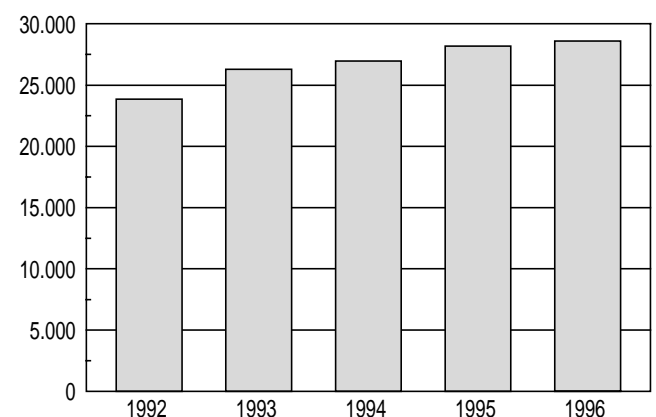
Figur 32. Andel av sosialhjelpstilfellene med stønad 6 måneder eller mer

langtidsmottakere er nær dobbelt så høy i de største kommunene som i de minste. Videre øker andelen mottakere som har sosialhjelp som viktigste inntektskilde fra 32 prosent i 1991 til 44 prosent i 1996.

Brutto utbetalt sosialhjelp utgjorde i 1996 4,1 mrd. kroner. Utgiftene øker med økt arbeidsløshet og dermed reduserte muligheter for lønnet arbeid både for klienten selv og for familiemedlemmer. Dermed reduseres også muligheten for å bli forsørget av nær familie. Stønadsbetøp pr. sosialhjelpstilfelle har vært jevnt økende år for år. Dette henger i hovedsak sammen med økningen i stønadstid og ikke med økt stønadsbetøp pr. måned.

Barnevernstjenesten.

Barnevernstjenesten har i motsetning til sosialtjenesten hatt en betydelig økning i personellressursene fra 1991 til 1996. Antall årsverk har i denne perioden økt fra 1450 til 2400 årsverk. Dekningsgraden øker med økende kommunistørrelse. Sytti prosent av de ansatte har utdanning som sosionom eller barnevernspedagog, og i likhet med sosialtjenesten er profesjonaliseringen økende. Antall barn med tiltak har økt år for år til 28 600 tilfeller i 1996. (Fig. 33).

Figur 33. Barn med barnevernstiltak i løpet av året. Absolutte tall

Av disse var 22 700 barn med hjelpetiltak og 5 900 barn med omsorgstiltak. Hjelpetiltak kan være f.eks støttekontakt, tilsyn og avlastningshjem. Omsorgstiltak er vedtak om å ta omsorgen for barnet og plassere det til oppfostring utenfor hjemmet. Omfanget varierer kraftig mellom ulike kommuner, men ikke systematisk

etter kommunestørrelse. Omfanget gjenspeiler dels omfanget av sosiale problemer, men skyldes også variasjoner i barnevernets tilbøyelighet til å innlede undersøkelse. Av 14 100 undersøkelser i 1996 resulterte noe over halvparten i et barnevernstiltak, mens resten ble henlagt.

Tabell 20. Sosial- og barnevernstjenesten. Struktur- og nøkkeltall. 1996

	Driftsut- gifter i alt pr. innb	Årsverk sosialtjenes- ten pr. 1000 innb	Årsverk bar- nevernstjenes- ten pr. 1000 innb. 0-17 år	Sosialhjelps- tilfeller pr. 1000 innb. 16 år +	Langtidsmottak av sosialhjelp Prosent (1)	Brutto sosial- hjelp. Kr. pr. innb. 16 år +	Barn med barne- vernstiltak pr. 1000 innb. 0-17 år (2)	Driftutgifter pr. årsverk 1000 kr.
Hele landet m/Oslo	2146	0,98	2,3	47	38	1171	28	1413
Hele landet u/ Oslo	1730	0,89	2,2	45	37	1019	28	1230
1-1 999	1136	1,46	1,9	39	22	525	30	600
2 000-4 999	1258	0,98	1,8	38	28	633	29	896
5 000-9 999	1381	0,84	1,8	41	32	813	28	1074
10 000-19 999	1644	0,82	1,9	43	36	975	25	1287
20 000-29 999	1844	0,90	2,1	50	38	1268	28	1330
30 000-49 999	1809	0,76	2,3	46	39	1138	28	1382
50 000-299 999	2360	0,93	3,0	51	46	1329	31	1444
Oslo	5423	1,67	3,8	65	46	2318	31	2251

1) Andel med stønad 6 måneder eller mer av alle stønadstilfeller. 2) Barn 18 år og over med barnevernstiltak er også inkludert

Vedlegg 1

Kommuneklasse, areal og folketall for kommunene 1. januar 1996

Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall	Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall
Hele landet i alt (fastlandet)		323752	4369957	0236 Nes	5	639	15687
Østfold i alt		4 183	240251	0237 Eidsvoll	5	456	16797
0101 Halden	5	641	26021	0238 Nannestad	7	341	8147
0104 Moss	5	63	25358	0239 Hurdal	5	285	2569
0105 Sarpsborg	5	407	46424	0301 Oslo	7	454	488659
0106 Fredrikstad	5	290	65711	Hedmark i alt		27 388	186247
0111 Hvaler	5	88	3430	0402 Kongsvinger	4	1 038	17270
0118 Aremark	5	321	1470	0403 Hamar	7	352	26330
0119 Marker	5	413	3301	0412 Ringsaker	3	1 280	31229
0121 Rømskog	3	183	659	0415 Løten	5	370	7105
0122 Trøgstad	5	205	4792	0417 Stange	5	725	17627
0123 Spydeberg	5	142	4295	0418 Nord-Odal	5	508	5092
0124 Askim	5	69	13019	0419 Sør-Odal	3	516	7284
0125 Eidsberg	5	235	9190	0420 Eidskog	2	641	6389
0127 Skiptvet	3	102	3150	0423 Grue	2	839	5562
0128 Rakkestad	2	433	7020	0425 Åsnes	4	1 041	8241
0135 Råde	5	119	6018	0426 Våler	4	705	4197
0136 Rygge	5	74	12493	0427 Elverum	5	1 229	17710
0137 Våler	5	257	3884	0428 Trysil	1	3 016	7213
0138 Hobøl	5	141	4016	0429 Åmot	3	1 339	4314
Akershus i alt		4 917	439928	0430 Stor-Elvdal	4	2 167	3127
0211 Vestby	7	133	11362	0432 Rendalen	2	3 178	2347
0213 Ski	7	166	24054	0434 Engerdal	2	2 195	1627
0214 Ås	7	103	12516	0436 Tolga	1	1 122	1820
0215 Frogn	7	87	11804	0437 Tynset	1	1 869	5409
0216 Nesodden	7	60	14184	0438 Alvdal	2	944	2429
0217 Oppedgård	7	37	22011	0439 Follidal	2	1 275	1894
0219 Bærum	7	192	97034	0441 Os	2	1 039	2031
0220 Asker	7	101	45355	Oppland i alt		25 174	182883
0221 Aurskog-Høland	5	961	12337	0501 Lillehammer	7	477	24407
0226 Sørum	7	207	11452	0502 Gjøvik	5	673	26855
0227 Fet	7	176	8715	0511 Dovre	1	1 366	2998
0228 Rælingen	7	71	14019	0512 Lesja	1	2 257	2322
0229 Enebakk	5	232	8165	0513 Skjåk	2	2 079	2489
0230 Lørenskog	7	71	28152	0514 Lom	2	1 945	2633
0231 Skedsmo	7	77	36091	0515 Vågå	1	1 349	3918
0233 Nittedal	7	187	16902				
0234 Gjerdrum	7	83	3954				
0235 Ullensaker	7	252	18621				

Kommuneklasse, areal og folketall for kommunene 1. januar 1996 (forts.)

Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall	Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall
0516	Nord-Fron	3	1 145	6039			
0517	Sel	4	909	6322			
0519	Sør-Fron	1	733	3404			
0520	Ringebu	2	1 250	4889			
0521	Øyer	4	640	4715			
0522	Gausdal	2	1 190	6262			
0528	Østre Toten	5	554	14172			
0529	Vestre Toten	3	257	13029			
0532	Jevnaker	5	225	5901			
0533	Lunner	7	292	8062			
0534	Gran	5	758	12541			
0536	Søndre Land	5	729	6200			
0538	Nordre Land	5	955	7038			
0540	Sør-Aurdal	1	1 109	3486			
0541	Etnedal	1	459	1461			
0542	Nord-Aurdal	1	908	6570			
0543	Vestre Slidre	1	465	2387			
0544	Øystre Slidre	1	964	3094			
0545	Vang	1	1 486	1689			
Buskerud i alt							
0602	Drammen	7	137	52888			
0604	Kongsberg	5	793	21704			
0605	Ringerike	5	1 553	27436			
0612	Hole	7	195	4710			
0615	Flå	3	705	1156			
0616	Nes	4	810	3496			
0617	Gol	4	533	4322			
0618	Hemsedal	1	753	1767			
0619	Ål	4	1 172	4729			
0620	Hol	4	1 867	4632			
0621	Sigdal	3	842	3618			
0622	Krødsherad	3	375	2266			
0623	Modum	5	517	12234			
0624	Øvre Eiker	5	458	14723			
0625	Nedre Eiker	5	120	19426			
0626	Lier	5	303	20406			
0627	Røyken	7	112	15143			
0628	Hurum	5	163	7889			
0631	Flesberg	3	562	2506			
0632	Rollag	2	450	1487			
0633	Nore og Uvdal	1	2 507	2828			
				Vestfold i alt		2 216	204440
0701	Borre	5	69	23156			
0702	Holmestrand	5	86	9217			
0704	Tønsberg	5	106	33240			
0706	Sandefjord	5	122	37449			
0709	Larvik	5	531	39102			
0711	Svelvik	5	58	6052			
0713	Sande	5	178	6973			
0714	Hof	5	163	2752			
0716	Våle	5	85	3910			
0718	Ramnes	5	139	3606			
0719	Andebu	5	186	4462			
0720	Stokke	5	118	9241			
0722	Nøtterøy	7	59	18819			
0723	Tjøme	7	38	4137			
0728	Lardal	3	278	2324			
				Telemark i alt		15 315	163213
0805	Porsgrunn	3	161	31802			
0806	Skien	5	779	48495			
0807	Notodden	5	915	12186			
0811	Siljan	5	216	2254			
0814	Bamble	3	300	14003			
0815	Kragerø	4	307	10806			
0817	Drangedal	3	1 062	4226			
0819	Nome	4	435	6587			
0821	Bø	4	266	4858			
0822	Sauherad	5	316	4353			
0826	Tinn	4	2 063	6774			
0827	Hjartdal	1	798	1661			
0828	Seljord	4	711	3117			
0829	Kviteseid	4	709	2690			
0830	Nissedal	4	902	1481			
0831	Fyresdal	1	1 278	1357			
0833	Tokke	3	980	2553			
0834	Vinje	4	3 117	4010			
				Aust-Agder i alt		9 212	100211
0901	Risør	4	192	7006			
0904	Grimstad	5	304	16874			
0906	Arendal	5	272	38958			

Kommuneklasse, areal og folketall for kommunene 1. januar 1996 (forts.)

Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall	Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall
1630	Åfjord	1	955	3516			
1632	Roan	1	373	1155			
1633	Osen	1	386	1224			
1634	Oppdal	2	2 273	6299			
1635	Rennebu	1	936	2815			
1636	Meldal	1	633	4071			
1638	Orkdal	5	593	10144			
1640	Rørøros	4	1 956	5385			
1644	Holtålen	2	1 209	2329			
1648	Midtre Gauldal	2	1 861	5913			
1653	Melhus	5	696	12810			
1657	Skaun	5	224	5777			
1662	Klæbu	7	185	4662			
1663	Malvik	7	172	10513			
1664	Selbu	2	1 235	4060			
1665	Tydal	1	1 331	973			
Nord-Trøndelag i alt			22 396	127325			
1702	Steinkjer	4	1 563	20543			
1703	Namsos	6	775	12213			
1711	Meråker	3	1 273	2663			
1714	Stjørdal	5	923	17631			
1717	Frosta	2	76	2457			
1718	Leksvik	2	431	3503			
1719	Levanger	5	656	17310			
1721	Verdal	3	1 547	13747			
1723	Mosvik	2	219	927			
1724	Verran	3	602	2924			
1725	Namdalseid	2	769	1906			
1729	Inderøy	4	146	5789			
1736	Snåsa	1	2 329	2453			
1738	Lierne	1	2 972	1610			
1739	Røyrvik	2	1 587	715			
1740	Namsskogan	1	1 416	1062			
1742	Grong	1	1 140	2567			
1743	Høylandet	1	756	1363			
1744	Overhalla	1	730	3759			
1748	Fosnes	1	546	831			
1749	Flatanger	1	458	1331			
1750	Vikna	1	310	3784			
1751	Nærøy	2	1 064	5447			
1755	Leka	1	108	790			
				Nordland i alt		38 327	241147
1804	Bodø	6	921	39669			
1805	Narvik	6	2 041	18739			
1811	Bindal	2	1 262	2022			
1812	Sømna	1	193	2146			
1813	Brønnøy	6	1 040	7132			
1815	Vega	1	159	1449			
1816	Vevelstad	1	530	644			
1818	Herøy	1	62	1927			
1820	Alstahaug	6	409	7446			
1822	Leirfjord	1	452	2372			
1824	Vefsn	4	1 683	13699			
1825	Grane	2	2 017	1657			
1826	Hattfjelldal	2	2 683	1664			
1827	Dønna	1	193	1693			
1828	Nesna	1	202	1833			
1832	Hemnes	3	1 603	4787			
1833	Rana	4	4 464	25236			
1834	Lurøy	1	262	2191			
1835	Træna	1	15	497			
1836	Rødøy	1	706	1677			
1837	Meløy	3	871	6934			
1838	Gildeskål	4	664	2494			
1839	Beiarn	1	1 226	1437			
1840	Saltedal	4	2 213	5082			
1841	Fauske	4	1 208	9925			
1842	Skjerstad	1	465	1159			
1845	Sørfold	3	1 654	2573			
1848	Steigen	2	1 013	3136			
1849	Hamarøy	4	1 038	2218			
1850	Tysfjord	4	1 463	2422			
1851	Lødingen	6	531	2654			
1852	Tjeldsund	6	317	1586			
1853	Evenes	6	242	1583			
1854	Ballangen	4	930	2924			
1856	Røst	1	11	699			
1857	Værøy	1	18	833			
1859	Flakstad	1	180	1639			
1860	Vestvågøy	6	422	10801			
1865	Vågan	4	477	9381			
1866	Hadsel	6	566	8547			
1867	Bø	1	248	3491			
1868	Øksnes	4	317	4796			
1870	Sortland	6	577	8855			
1871	Andøy	6	659	6088			
1874	Moskenes	1	120	1410			

Kommuneklasse, areal og folketall for kommunene 1. januar 1996 (forts.)

Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall	Kommune	Kommune-klasse	Areal Km ²	Folke- tall		
Troms i alt				Finnmark i alt					
		25 981	151160			48 637	76461		
1901	Harstad	6	364	23009	2002	Vardø	6	601	3007
1902	Tromsø	7	2 558	56646	2003	Vadsø	6	1 259	6330
1911	Kvæfjord	6	658	3381	2004	Hammerfest	6	848	9505
1913	Skånland	4	494	3259	2011	Guovdageaidnu - Kautokeino	1	9 704	3162
1915	Bjarkøy	1	75	620	2012	Alta	6	3 845	16426
1917	Ibestad	1	242	2039	2014	Loppa	1	691	1517
1919	Gratangen	4	313	1403	2015	Hasvik	4	559	1316
1920	Lavangen	4	304	1123	2017	Kvalsund	4	1 843	1237
1922	Bardu	6	2 698	3890	2018	Måsøy	4	1 136	1661
1923	Salangen	4	457	2461	2019	Nordkapp	6	924	3852
1924	Målselv	6	3 322	7173	2020	Porsanger	6	4 873	4461
1925	Sørreisa	6	361	3438	2021	Kárášjohka - Karasjok	6	5 464	2789
1926	Dyrøy	1	290	1437	2022	Lebesby	4	3 459	1568
1927	Tranøy	1	523	1769	2023	Gamvik	4	1 413	1410
1928	Torsken	1	246	1241	2024	Berlevåg	4	1 120	1332
1929	Berg	1	288	1185	2025	Tana	4	4 055	3198
1931	Lenvik	4	895	10953	2027	Unjárga - Nesseby	4	1 442	1058
1933	Balsfjord	1	1 494	5976	2028	Båtsfjord	4	1 434	2622
1936	Karlsøy	1	1 039	2599	2030	Sør-Varanger	4	3 967	10010
1938	Lyngen	3	810	3435					
1939	Storfjord	4	1 538	1918					
1940	Kåfjord	1	994	2623					
1941	Skjervøy	4	473	3079					
1942	Nordreisa	4	3 435	4914					
1943	Kvænangen	1	2 110	1589					

OBLIGATORISK FORMÅLS- OG ARTSGRUPPERING AV KOMMUNEREGNSKAPET FOR 1996

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996

HOVEDKAPITTEL 1.0

UTGIFTER TIL FORDELING

Obligatoriske kapittelgrupper:

1.000 - 1.089	Til kommunens egen bruk
1 090	Arbeidsgiveravgift
1 091	Pensjonsinnskudd

Hovedkapittel 1.0 gjelder bare driftsregnskapet.

NB!

Hovedkapitlet gir en oversikt over kommunens samlede utgifter til arbeidsgiveravgift, pensjonsinnskudd og evt. fellesutgifter. Utgiftene blir samtidig ført på de ulike formålkapitlene under hovedkapitlene 1.1-1.7. For å unngå oppblåsing av regnskapstallene, holdes derfor hovedkapittel 1.0 utenfor ved alle beregninger.

HOVEDKAPITTEL 1.1

SENTRALE STYRINGSORGANER OG FELLESUTGIFTER

Obligatoriske kapittelgrupper:

1.100 - 1-119	Sentrale fylkevalgte styringsorganer og kontrollorganer
1.120 - 1.149	Sentrale administrative enheter
1.150 - 1.159	Administrasjonslokaler
1.180 - 1.198	Diverse fellesutgifter
1 199	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)**HOVEDKAPITTEL 1.2****UNDERVISNING****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1.200 - 1.209	Administrasjon
1.210 - 1.229	Grunnskole
1.230 - 1.249	Videregående opplæring
1.260 - 1.264	Spesialundervisning
1.265 - 1.269	Folkehøgskoler
1.270 - 1.278	Kommunale barnehager
1 279	Ikke-kommunale barnehager
1.280 - 1.284	Skolefritidsordninger
1 285	Ikke-kommunale skolefritidsordninger
1290 - 1.293	Musikkskoler
1 294	Voksenopplæring i skoleverket
1.295 - 1.298	Andre undervisningsformål
1 299	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

HOVEDKAPITTEL 1.3**HELSEVERN,
SOSIALE TJENESTER,
PLEIE OG OMSORG****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1.300 - 1.309	Helse- og sosialadministrasjon
1.310 - 1.319	Forebyggende tiltak i helsesektoren
1.320 - 1.327	Diagnose og behandling i kommunehelsetjenesten
1.328 - 1.329	Medisinsk attføring i kommunehelsetjenesten
1.330 - 1.339	Somatiske spesialisttjenester
1.340 - 1.344	Tannhelsetjenester
1.345 - 1.349	Psykisk helsevern
1.350 - 1.353	Sosialkontortjenester
1 354	Økonomisk sosialhjelp
1.355 - 1.359	Tiltak for rusmiddelmissbrukere
1.360 - 1.369	Tiltak innenfor barne- og ungdomsvernet
1.370 - 1.389	Pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede
1 399	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)**HOVEDKAPITTEL 1.4****BOLIGFORMÅL,
TILTAKS- OG NÆRINGSFORMÅL
MILJØ- OG NATURVERNFORMÅL****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1.400 - 1.429	Boligformål:
1.400 - 1.404	Administrasjon
1.410 - 1.414	Boliger til utleie
1.415 - 1.424	Utbyggingsområder for boliger
1.425 - 1.429	Andre tiltak på boligsektoren
1.430 - 1.469	Tiltaks- og næringsformål:
1.430 - 1.434	Administrasjon
1.438 - 1.439	Kommunalt næringsengasjement
	Kommunalt næringsfond
1.440 - 1.449	Utbyggingsområder og lokaler for næringsvirksomhet
1.450 - 1.459	Annen tilrettelegging for sysselsetting og næringsvirksomhet
1.460 - 1.469	Diverse kommunal næringsvirksomhet
1.470 - 1.498	Miljø- og naturvernformål
1.470 - 1.474	Administrasjon
1.475 - 1.489	Særskilte miljø- og naturverntiltak
1 499	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)

HOVEDKAPITTEL 1.5 KULTUR- OG KIRKEFORMÅL

Obligatoriske kapittelgrupper:

1.500 - 1.569	Kulturformål:
1.500 - 1.509	Kulturadministrasjon
1.510 - 1.519	Bibliotekformål
1.520 - 1.529	Kulturvern, museer
1.530 - 1.532	Kinoer
1.533 - 1.534	Andre medieformål
1.535 - 1.539	Kunst og Kunst/kulturformidling
1.540 - 1.544	Idrett, friluftsliv og andre mosjonsaktiviteter
1.545 - 1.549	Annet barne- og ungdomsarbeid
1 550	Voksenopplæring utenom skoleverket
1.551 - 1.559	Øvrige kulturformål
1.570 - 1.598	Kirkeformål:
1.570 - 1.574	Kirkelig administrasjon
1.575 - 1.579	Kirker
1.580 - 1.584	Andre religiøse formål
1.590 - 1.598	Kirkegårder, gravlunder og krematorier
1 599	Reservert til tilleggsbevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

HOVEDKAPITTEL 1.6 TEKNISKE FORMÅL
--

Obligatoriske kapittelgrupper:

1.600 - 1.604	Administrasjon
1.605 - 1.609	Bygningskontroll, oppmålings- og reguleringsvirksomhet
1.610 - 1.619	Felles maskinpark
1.620 - 1.629	Vannforsyning
1.630 - 1.639	Avløp og rensing
1.640 - 1.649	Renovasjon
1.650 - 1.659	Brannvern m.v.
1 699	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)**HOVEDKAPITTEL 1.7****SAMFERDSELSFORMÅL****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1.700 - 1.709	Administrasjon
1.710 - 1.749	Samferdselsbedrifter
1.750 - 1.759	Andre samferdselsformål
1.760 - 1.779	Veier og gater m.v.
1 799	Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger

Tilsvarende inndeling gjelder for kapitalregnskapet i kontoklasse 0.

HOVEDKAPITTEL 1.8**SKATTER, RAMMETILSKUDD M.V.****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1 800	Skatt på inntekt og formue
1 810	Eiendomsskatt
1 820	Konsesjonskraftinntekter m.v.
1 840	Statlig rammetilskudd
1 845	Øvrige generelle statstilskudd ekskl. 1.85
1 850	Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.
1 855	Asylmottak
1 899	Beregningskonto for kalkulatoriske avskrivninger og renter

Hovedkapittel 1.8 gjelder bare for driftsregnskapet.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)**HOVEDKAPITTEL 1.9****RENTER, AVDRAG OG ANVENDELSE
AV NETTO DRIFTSRESULTAT M.V.****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

1.900 - 1.909	Renter m.v.	
1.910 - 1.919	Avdrag på lån	
1.920 - 1.929	Mottatte avdrag på utlån (formidlingslån)	(1)
1 930	Inndekning av tidligere års uinndekket negativt netto driftsresultat (regnskaps- messig underskudd). Disponering av tidligere års ikke disponert netto driftsresultat (regnskapsmessig overskudd)	
1.940 - 1.949	Disposisjonsfond	(1)
1.950 - 1.956	Bundne driftsfond	(2)
1.970 - 1.979	Likviditetsreserve	
1 980	Overføring til kapitalregnskapet	
1 999	Årets ikke-disponerte del av netto drifts- resultat (regnskapsmessig overskudd)	
1 999	Årets uinndekkede negative netto drifts- resultat (regnskapsmessig underskudd)	

(1) Obligatorisk dersom finansieringstransaksjonene ikke føres på kapitler innenfor hovedkapitlene 1.1 - 1.7.

(2) Skal ordinært føres på det formål hvor avsatte midler opprinnelig er inntektsført.

Hovedkapittel 1.9 gjelder bare for driftsregnskapet.

Obligatorisk formålsgruppering av kommuneregnskapet for 1996 (forts.)**HOVEDKAPITTEL 0.9****FINANSIERING AV INVESTERINGER
OG AVSETNINGER M.V.****Obligatoriske
kapittelgrupper:**

0.910 - 0.919	Bruk av lån	(1)
0.920 - 0.929	Utlån (formidlingslån og utlån av egne midler) og mottatte avdrag på utlån (av egne midler)	
0.940 - 0.949	Disposisjonsfond	(1)
0.950 - 0.956	Ubundne kapitalfond	
0.957 - 0.959	Bundne kapitalfond	(2)
0.970 - 0.979	Likviditetsreserve	
0.980	Overføring fra driftsregnskapet	

(1) Obligatorisk dersom finansieringstransaksjonene ikke føres på kapitler innenfor hovedkapitlene 0.1 - 0.7.

(2) Skal ordinært føres på det formål hvor avsetningen opprinnelig er inntektsført.

Hovedkapittel 0.9 gjelder bare for kapitalregnskapet.

Kommune-Norge i tall 1996, detaljert datasett på diskett

Jeg / vi ønsker å bestille disketter à kr. 150,-.

Bedrift / etat / navn:

Adresse:

Postnr. / sted:

Tlf:

Sendes til:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementservice
Postboks 2201
1260 Kongsvinger
eller via telefaks 62 88 55 95

De sist utgitte publikasjonene i serien Norges offisielle statistikk

Recent publications in the series Official Statistics of Norway

Merverdiavgift på 23 prosent kommer i tillegg til prisene i denne oversikten hvis ikke annet er oppgitt

- C 425 Bygge- og anleggsstatistikk 1995 *Construction Statistics 1995*. 1997. 56s. 85 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4467-6
- C 426 Nasjonalregnskapsstatistikk 1978-1996: Produksjon, anvendelse og sysselsetting. 1997. 251s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4468-4
- C 427 Nasjonalregnskapsstatistikk 1978-1996: Institusjonelt sektorregnskap. 1997. 119s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4469-2
- C 428 Selvangivelsesstatistikk 1995 *Tax Return Statistics 1995*. 1998. 99s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4471-4
- C 429 Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen 1998: Tillegg til Månedstatistikk over utenrikshandelen 1998 og Utenrikshandel 1998. 1998. 188s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4473-0
- C 430 Olje- og gassvirksomhet 4. kvartal 1997: Statistikk og analyse *Oil and Gas Activity 4th Quarter 1997: Statistics and Analysis*. 1998. 73s. 110 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4474-9
- C 431 Sosialstatistikk 1996 *Social Statistics 1996*. 1998. 54s. 85 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4475-7
- C 432 National Accounts 1978-1996: Production, Uses and Employment. 1998. 252s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4476-5
- C 433 National Accounts 1978-1996: Institutional Sector Accounts. 1998. 119s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4477-3
- C 434 Befolkningsstatistikk 1996: Hefte III Oversikt *Population Statistics 1996: Volume III Survey*. 1998. 155s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4480-3
- C 435 Samferdselsstatistikk 1996 *Transport and Communication Statistics 1996*. 1998. 166s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4495-1
- C 454 Commodity List: Edition in English of Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen 1998: Supplement to Monthly Bulletin of External Trade 1998 and External Trade 1998. 1998. 149s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4520-6
- C 455 Sjøfart 1996 *Maritime Statistics 1996*. 1998. 125s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4523-0
- C 456 Jordbruksstatistikk 1996 *Agricultural Statistics 1996*. 1998. 177s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4525-7
- C 457 Pleie- og omsorgsstatistikk 1996 *Nursing and Care Statistics 1996*. 1998. 70s. 85 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4536-2
- C 458 Byggearealstatistikk 1997 *Building Statistics 1997*. 1998. 50s. 85 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4537-0
- C 459 Olje- og gassvirksomhet 1. kvartal 1998: Statistikk og analyse *Oil and Gas Activity 1st Quarter 1998: Statistics and Analysis*. 1998. 97s. 110 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4540-0
- C 461 Sjølvmeldingsstatistikk 1996 *Tax Return Statistics 1996*. 1998. 105s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4547-8
- C 462 Kommunehelsetjenesten 1987-1996: Forebyggende tjenester, lege- og fysioterapi-tjenester. 1998. 48s. 75 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4551-6
- C 463 Statistisk årbok 1998. 1998. 479s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4552-4
- C 465 Boforholdsundersøkelsen 1995 *Survey of Housing Conditions 1995*. 1998. 106s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4556-7
- C 466 Kriminalstatistikk 1996 *Crime Statistics 1996*. 1998. 106s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4557-5
- C 467 Arbeidsmarkedsstatistikk 1996-1997 *Labour Market Statistics 1996-1997*. 1998. 176s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4558-3
- C 468 Skogstatistikk 1996 *Forestry Statistics 1996*. 1998. 102s. 85 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4559-1
- C 469 Olje- og gassvirksomhet 2. kvartal 1998: Statistikk og analyse *Oil and Gas Activity 2nd Quarter 1998: Statistics and Analysis*. 1998. 78s. 110 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4560-5